

Έρευνα Χρήσης των Βιβλιοθηκών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΖΑΧΟΣ

Εισαγωγή

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει μια έντονη μελέτη σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο των θεμάτων που σχετίζονται με την μέτρηση της απόδοσης των Βιβλιοθηκών. Το σπουδαιότερο κίνητρο για το ενδιαφέρον αυτό προέρχεται:

- α) από την πεποίθηση ότι η λεπτομερής γνώση του πώς οι Βιβλιοθήκες αποδίδουν μπορεί να κατευθύνει τα άτομα που λαμβάνουν διοικητικές αποφάσεις για τη Βιβλιοθήκη να τις λαμβάνουν στηριζόμενοι σε πραγματικά δεδομένα και
- β) να δείξουν στους χρηματοδότες της Βιβλιοθήκης ότι η Βιβλιοθήκη προσφέρει στους χρήστες της ποιοτικές υπηρεσίες.

Στη Διαχείριση Ποιότητας βασική επιδίωξη είναι το ταίριασμα των απαιτήσεων και των προσδοκιών των πελατών ή χρηστών για την επίτευξη κάποιου σκοπού από την χρήση της υπηρεσίας ή των χαρακτηριστικών του προϊόντος. Η σχέση ποιότητα-αποστολή-πελάτης είναι κεντρικής σημασίας στον ορισμό της ποιότητας.

Το BS 4778 (1987) και το διεθνές ισοδύναμο του ISO 8402 (1986) δίνουν το παρακάτω ορισμό της ποιότητας:

«Η ολότητα των ιδιοτήτων και των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος ή υπηρεσίας που σχετίζονται με την ικανότητα του να ικανοποιήσει δηλωθείσες ή υποτιθέμενες ανάγκες».

Επομένως σε κάθε συζήτηση για ποιότητα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι:

- Η ποιότητα επιτυγχάνεται όταν ικανοποιούνται οι ανάγκες των πελατών (χρηστών).
- Η ποιότητα είναι κεντρική σε όλους τους οργανισμούς και όχι κάτι το προαιρετικό ή επί πλέον.

Το ενδιαφέρον για Διαχείριση Ποιότητας στις Βιβλιοθήκες πέρασε διάφορα στάδια:

Αρχικά η αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας της Βιβλιοθήκης εθεωρείτο αυταπόδεικτη και επομένως δεν ετίθετο θέμα αποτίμησης της λειτουργίας της βασισμένης σε όρους και διαδικασίες που “αφορούσαν” κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Στην καλύτερη των περιπτώσεων η Βιβλιοθήκη μπορεί να υποβάλλονταν σε απλή επιθεώρηση (Inspection) της οικονομικής διαχείρισης ενώ ο ποιοτικός έλεγχος αφορούσε στον εντοπισμό λαθών στις εσωτερικές διαδικασίες (π.χ. καταγραφής βιβλίων, περιοδικών κ.λ.π.) και τον έλεγχο για τυχόν ασυμφωνία με καθιερωμένες διαδικασίες και πρότυπα.

Σταδιακά υπήρξε μια μετάβαση στην αντίληψη ότι οι υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης πρέπει να σχεδιάζονται και να προσφέρονται, όχι μόνο από καθαρή “επαγγελματική βιβλιοθηκονομική” άποψη αλλά με αντικειμενικό σκοπό να ικανοποιήσουν τις τωρινές και μελλοντικές ανάγκες των χρηστών, οι οποίοι με τη σειρά τους επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στην πρόσβαση της πληροφορίας και όχι στη χρήση αποθηκευμένων κειμένων μόνο. Κάτω από αυτές τις εξελίξεις ο κεντρικός ρόλος του πελάτη-χρήστη (Αναγνώστης, Χρήστης ή πελάτης) της Βιβλιοθήκης σε κάθε ενασχόληση με διαχείριση ποιότητας γίνεται ακόμη πιο ουσιαστικός. Ο χρήστης ή αναγνώστης κατέχει τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην επιδίωξη ποιότητας στην Βιβλιοθήκη και η ικανοποίηση των απαιτήσεών του είναι η πλέον ουσιώδης στη διαχείριση ποιότητας. Η μέτρηση της ικανοποίησης του χρήστη πρέπει να είναι κεντρική σε κάθε προσπάθεια για την εισαγωγή και χρήση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας στις Βιβλιοθήκες. Η μέτρηση της ικανοποίησης του χρήστη πρέπει να είναι ενεργητική και όχι παθητική καθώς τα ενδιαφέροντα και οι προσδοκίες των χρηστών είναι πιθανό να αλλάζουν.

Για να υπολογίσουμε την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης πρέπει να προσδιορίσουμε:

- α) τις διαφορετικές κατηγορίες χρηστών σαν άτομα ή ομάδες και
- β) τις ανάγκες και προσδοκίες των ομάδων χρηστών καθώς κάθε ομάδα έχει τις δικές της ανάγκες και φέρει τις δικές της προκαταλήψεις για την χρήση και τη σημασία της Βιβλιοθήκης.

Για παράδειγμα είναι εύκολο να υποθέσουμε ότι οι φοιτητές αποτελούν μια άμορφη ομάδα χωρίς να επικεντρώνουμε την προσοχή μας στις διαφορετικές ανάγκες που έχουν π.χ. οι προπτυχιακοί διαφορετικών εξαμήνων, διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, διαφορετικών ηλικιών κ.α. αλλά η εμπειρία έχει δείξει ότι οι απαιτήσεις τους από την Βιβλιοθήκη διαφέρουν. Είναι πολύ σημαντικό να εντοπίσουμε τις διαφορές αυτές και να προσπαθήσουμε να ανταποκριθούμε σε αυτές.

Η ποιότητα της Βιβλιοθήκης για να είναι σε συμφωνία με την αποστολή της πρέπει να συμπεριλαμβάνει πρώτα από όλα:

- Γνώση των αναγκών των χρηστών (Δηλωθέντες ή εκτιμώμενες)
- Σχεδιασμό των υπηρεσιών της με τρόπο που να ικανοποιεί τους χρήστες εντός ή εκτός των χώρων της Βιβλιοθήκης.

Και εν συνεχεία:

Προσφορά υπηρεσιών χωρίς λάθη.

Καλή στέγαση (καθίσματα, φωτισμό, θερμοκρασία κ.λ.π.).

Καλή καθαριότητα.

Αξιόπιστα μηχανήματα (φωτοτυπικά μηχανήματα, Computers, video κ.λ.π.).

Αποτελεσματικές υπηρεσίες στους χρήστες (Υποδοχή, απαντήσεις ερωτημάτων με αποτελεσματικότητα και ταχύτητα).

Αποδοτική υπηρεσία υποστήριξης.

Ευγενικό και εξυπηρετικό προσωπικό.

Παρακολούθηση και αποτίμηση συμπεριλαμβανομένων των προσδοκιών των χρηστών, παράπονα, προτάσεις για βελτίωση και

Ανάδραση στις διαδικασίες βελτίωσης και έλεγχος ότι οι βελτιώσεις γίνονται στην πράξη.

Το κάθε τμήμα ή ακόμη και εργαζόμενος της Βιβλιοθήκης πρέπει να ερωτά:

Ποιοι είναι οι πελάτες μου;

Ποιες είναι οι ανάγκες μου;

Πως ανακαλύπτω τις ανάγκες τους-πως γνωρίζω αν οι απαιτήσεις τους άλλαξαν;

Τι με εμποδίζει να ικανοποιήσω τις απαιτήσεις τους και τι μπορεί να κάνω για αυτό;

Έρευνες Χρήστη

Για να εκτιμήσουμε, από τη σκοπιά της επιδίωξης της ποιότητας, τη δυνατότητα της Βιβλιοθήκης να επιτύχει τους συνολικούς στόχους της και την αποστολή της πρέπει να κάνουμε ανάλυση των αναγκών και των προσδοκιών των πραγματικών ή των εν δυνάμει χρηστών της. Η αναγκαιότητα αυτή πηγάζει από τον κεντρικό ρόλο που έχουν οι χρήστες στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης.

Έρευνες στοχεύουν να μετρήσουν ποιοτικά την απόδοση μιας Βιβλιοθήκης σε σχέση με την επίτευξη των στόχων της ή την πληρότητα των υπηρεσιών που αυτή προσφέρει είναι σήμερα μια κοινή πρακτική στη διαχείριση των Βιβλιοθηκών. Επιδίωξη είναι η επίτευξη υψηλού βαθμού ποιότητας στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης.

Το ενδιαφέρον για τη μέτρηση της ικανοποίησης του χρήστη υπήρξε μεγάλο

τα τελευταία τουλάχιστον 25 χρόνια.

Στη Μεγάλη Βρετανία το SCONUL πρότεινε μια πενταπλή προσέγγιση της ικανοποίησης του χρήστη βασισμένη στην εργασία που έγινε στο Liverpool John Moors University:

- 1) Γενική ικανοποίηση του χρήστη (υλικό που χρησιμοποιήσε, ευκολία χρήσης και γενική εντύπωση για μια αποτελεσματική ή όχι λειτουργία της Βιβλιοθήκης).

- 2) “Ποιότητα υπηρεσιών” με τα οποία μετρούνται οι απόψεις των χρηστών στο κατά οι υπηρεσίες ικανοποίησαν τις ανάγκες τους.
- 3) Τύπος χρήσης που ο χρήστης έκανε στη Βιβλιοθήκη.
- 4) Διαθεσιμότητα του υλικού.
- 5) Απόψεις των χρηστών για τις πληροφοριακές υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης.

Οι τεχνικές για τη μέτρηση της ικανοποίησης του χρήστη μπορούν να ομαδοποιηθούν σε:

- παράπονα και προτάσεις βελτίωσης
- ανταπόκριση (feedback) με: help desks κ.α.
- έρευνα χρηστών

Οι έρευνες χρηστών επιδιώκουν να μετρήσουν το βαθμό που η Βιβλιοθήκη επηρεάζεται από τις απαιτήσεις που οι χρήστες έχουν από την Βιβλιοθήκη και πως ικανοποιεί τις ανάγκες των χρηστών της. Συχνά αυτό σημαίνει ερωτήσεις στους τωρινούς ή τους δυνητικούς χρήστες της Βιβλιοθήκης για τις αντιλήψεις τους, τις προσδοκίες και τις εμπειρίες τους από τη χρήση της Βιβλιοθήκης.

Στην διεθνή Βιβλιογραφία έχουν καταγραφεί πολλές έρευνες που επιδιώκουν να μετρήσουν την ικανοποίηση από τη χρήση της Βιβλιοθήκης ιδωμένες από την πλευρά των χρηστών. Ο Lancaster τονίζει ότι οι έρευνες Βιβλιοθηκών μετατοπίζουν το ενδιαφέρον τους στον χρήστη της Βιβλιοθήκης, στους τρόπους που αυτός χρησιμοποιεί την Βιβλιοθήκη και στο βαθμό που οι ανάγκες που αυτός έχει ικανοποιούνται από την Βιβλιοθήκη.

Οι εκπαιδευτικές πρακτικές, η ιστορία και το μοντέλο οργάνωσης του Πανεπιστημίου συγκροτούν θεμελιώδη μέρη του περιβάλλοντος της Βιβλιοθήκης και επηρεάζουν την ανάπτυξή της. Οι απόψεις των χρηστών για την χρησιμότητα και τις δυνατότητες της Βιβλιοθήκης επηρεάζουν σημαντικά την χρήση της.

Η παρούσα έρευνα

Η παρούσα έρευνα αποσκοπούσε να υπολογίσει:

- 1) Το βαθμό διείσδυσης της Βιβλιοθήκης στον φοιτητικό πληθυσμό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, δηλαδή πόσο οικεία είναι η Βιβλιοθήκη στους φοιτητές και σε ποιο βαθμό η Βιβλιοθήκη αποτελεί τόπο επίσκεψης κατά την καθημερινή παραμονή τους στην πανεπιστημιούπολη (Market penetration study).

- 2) Το βαθμό χρήσης της Βιβλιοθήκης από τους φοιτητές και τις κυριότερες πληροφοριακές ή άλλες ανάγκες που οι φοιτητές επιδιώκουν να καλύψουν επισκεπτόμενοι την Βιβλιοθήκη.
- 3) Τις απόψεις των φοιτητών για τον ρόλο της Βιβλιοθήκης.
- 4) Τις προσδοκίες τους από την Βιβλιοθήκη και το κατά πόσο αυτές οι προσδοκίες επηρεάζουν την χρήση της Βιβλιοθήκης.

Η έρευνα ακολούθησε σε γενικές γραμμές το μοντέλο που προτείνουν οι Lancaster & Warner και το οποίο αποτελεί την πλέον ολοκληρωμένη προσπάθεια για συστηματική παρουσίαση όλων των σύνθετων παραγόντων που υπεισέρχονται σε καταστάσεις γενικευμένης ανάγκης πληροφόρησης.

Για τις ανάγκες της έρευνας θεωρήθηκε αρκετό να ελεγχθούν μερικές από τις παραμέτρους που επηρεάζουν τη ζήτηση και το βαθμό στον οποίο οι απαιτήσεις ικανοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη.

Μια έρευνα ικανοποίησης χρηστών – ιδιαίτερα αυτών που αναφέρονται στις πληροφορικές υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης- μπορεί να επιδιώκει τη διεύρυνση πολλών συσχετίσεων ανάμεσα στα χαρακτηριστικά των χρηστών (ιδιότητα, εξάμηνο σπουδών, εμπειρία χρήσης της Βιβλιοθήκης, κ.α.) της Βιβλιοθήκης (βοήθεια από το προσωπικό, άμεση ή έμμεση απάντηση στα ερωτήματα κ.α.). Η έρευνα διερεύνησε μέρος μόνο των συσχετίσεων της μορφής αυτής. Είναι προφανές ότι οι δυνατότητες έρευνας στο θέμα αυτό είναι πολύ μεγάλες.

Η παρούσα έρευνα προσπάθησε να εντοπίσει ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά δηλαδή να εντοπίσει ανά κατηγορία φοιτητών: α) Προπτυχιακοί, β) Μεταπτυχιακοί, γ) Φύλο, δ) Εξάμηνο, και ε) Τμήμα την εικόνα που έχουν για τις επιμέρους Βιβλιοθήκες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ιδιαίτερα αυτές που γνωρίζουν καλύτερα (χρησιμοποιούν κατά κύριο λόγο).

Για τον λόγο αυτό ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να απαντήσουν:

1. Ποιες Βιβλιοθήκες του Παν/μίου Ιωαννίνων χρησιμοποιούν κυρίως.
2. Για ποιες από τις Βιβλιοθήκες του Παν/μίου Ιωαννίνων γνωρίζουν τη θέση τους στην Πανεπιστημιούπολη.
3. Πόσες φορές την επισκέφτηκαν τον τελευταίο μήνα.
4. Τους λόγους με σειρά προτεραιότητας που επισκέφτηκαν τη Βιβλιοθήκη/ες.
5. Τον βαθμό ικανοποίησης των αναγκών τους από το υλικό που διαθέτει η Βιβλιοθήκη/ες που χρησιμοποιούν κυρίως.
6. Την γενική αντίληψη για τον ρόλο της Βιβλιοθήκης στο Πανεπιστήμιο. Για τον λόγο αυτό ζητήθηκε να απαντήσουν για το πόσο σημαντική είναι η Βιβλιοθήκη :

I. στην εκπαιδευτική και

II. την ερευνητική διαδικασία του Πανεπιστημίου

7. Και κατά πόσο:

Μια μεγαλύτερη χρήση των Βιβλιοθηκών από τους φοιτητές συμβάλλει στην απόκτηση καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Μέσω της έρευνας επιδιώξαμε να ελέγξουμε την υπόθεση ότι οι εκπαιδευτικές πρακτικές που εφαρμόζονται, επηρεάζουν τη χρήση των Βιβλιοθηκών. Για το λόγο αυτό ζητήθηκε η άποψη των φοιτητών για τον τρόπο που κατά την γνώμη τους οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την χρήση των Βιβλιοθηκών.

Μέσω της έρευνας επιδιώξαμε να ελέγξουμε την υπόθεση ότι οι προκαταλήψεις που υπάρχουν για τις δυνατότητες ή την λειτουργία της Βιβλιοθήκης επηρεάζουν αρνητικά ή θετικά την απόφαση των φοιτητών να επισκεφτούν και να αναζητήσουν υλικό σε κάποια Βιβλιοθήκη.

Είναι γνωστό ότι ένα από τα σπουδαιότερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν σχεδόν όλα τα ΑΕΙ έχει να κάνει με την επιλογή του πλέον αποτελεσματικού: α) οικονομικά και β) λειτουργικά μοντέλου οργάνωσης της Βιβλιοθήκης του το οποίο ουσιαστικά αναφέρεται στη μορφή φυσικής οργάνωσης της Βιβλιοθήκης του: α) Κεντρική Βιβλιοθήκη όλου του ΑΕΙ ή β) οργάνωση μικρών Βιβλιοθηκών σε επίπεδο διαφόρων Εκπαιδευτικών μονάδων.

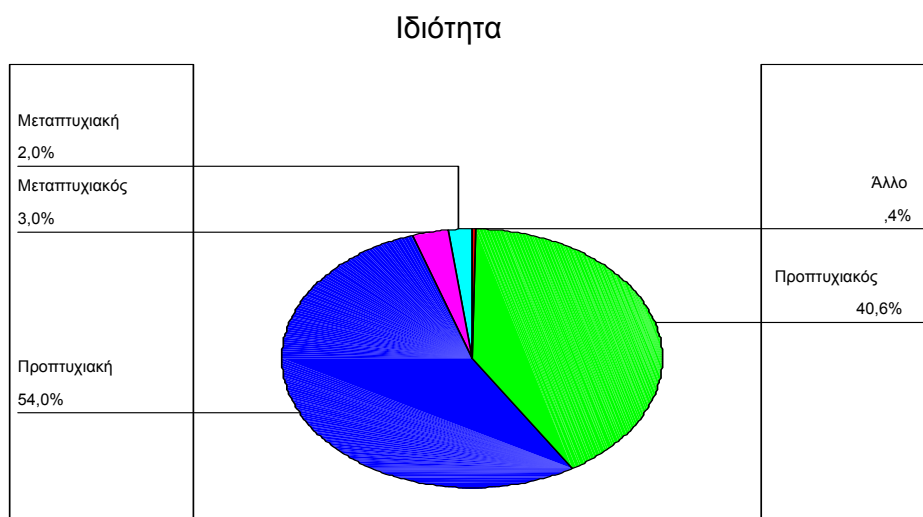
Από τους ερωτώμενους φοιτητές ζητήθηκε η άποψή τους επί του θέματος αυτού.

Με σκοπό να διευρύνουμε τις γενικότερες εμπειρίες χρήσης Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που είχαν οι Φοιτητές του Π.Ι. τους ζητήθηκε να αναφέρουν εάν έχουν τέτοιες εμπειρίες και εάν ναι τις υπηρεσίες ποιών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών πέραν αυτών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχουν κάνει χρήση.

Ταυτότητα της Έρευνας

Δείγμα: 1.346 φοιτητές εκ των οποίων οι προπτυχιακοί 94.6 % (547/727) και μεταπτυχιακών φοιτητών 5% (40/27) ενώ 5 δήλωσαν άλλη ιδιότητα (φοιτητές ERASMUS, και Μεταδιδακτορικοί Ερευνητές).

Γράφημα1: Ανάλυση δείγματος.

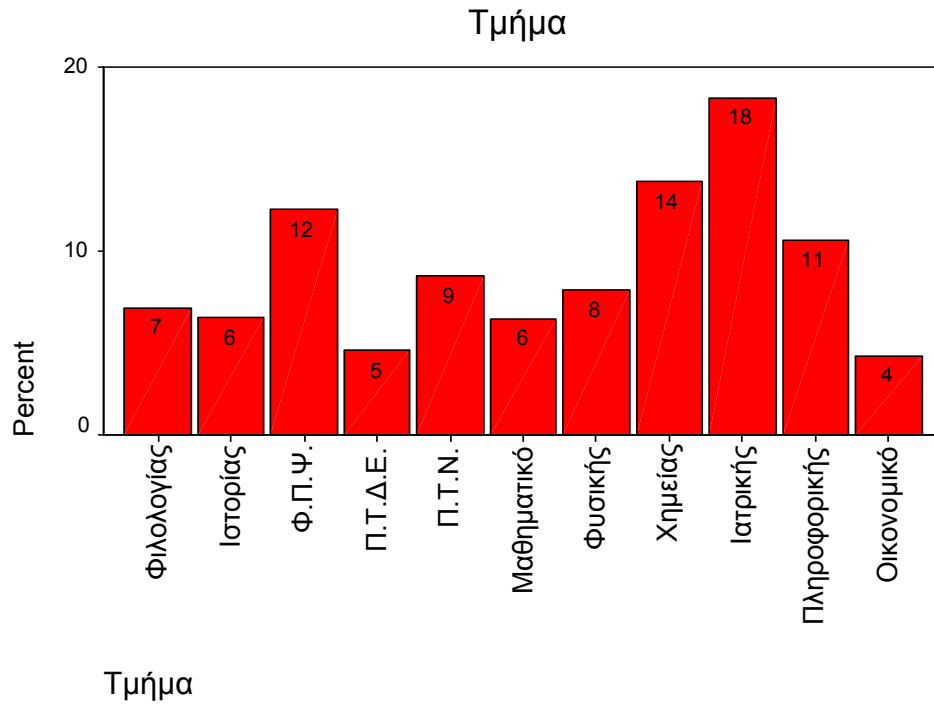

Χρόνος έρευνας: 25/5/99 – 5/6/99

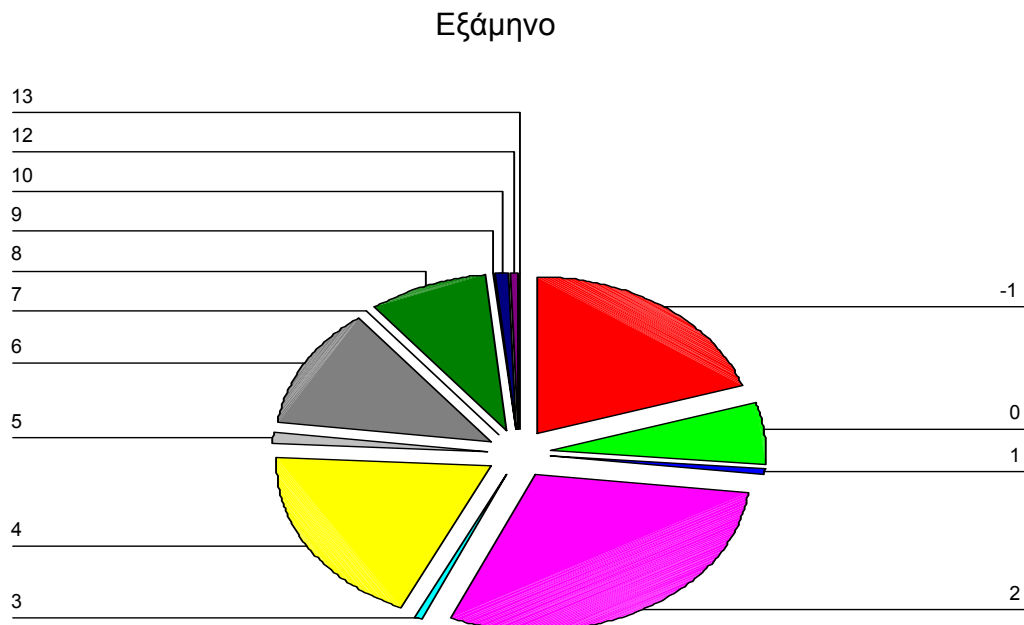
Τρόπος: Δομημένο ερωτηματολόγιο με κλειστές ερωτήσεις.

Επιλογή Δείγματος: Τυχαία

Γράφημα 2: Κατανομή δείγματος ανά Τμήμα

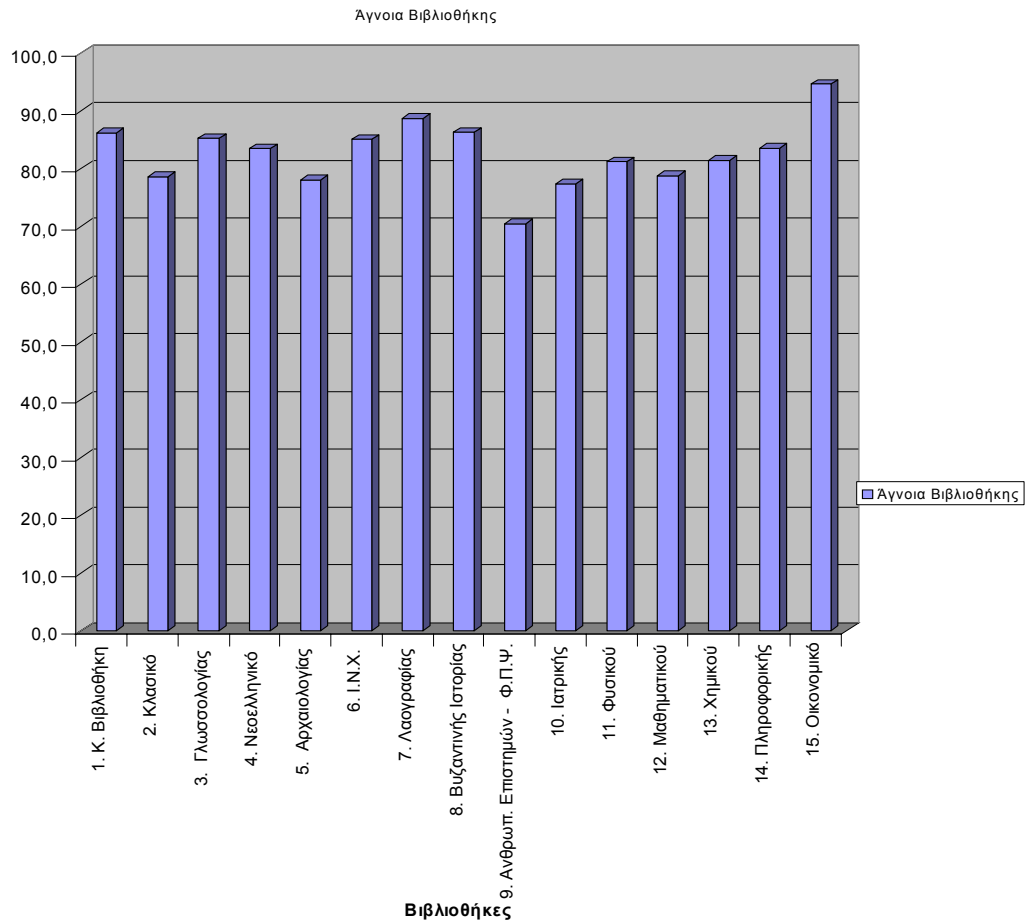

Γράφημα 3: Κατανομή του δείγματος ανά εξάμηνο

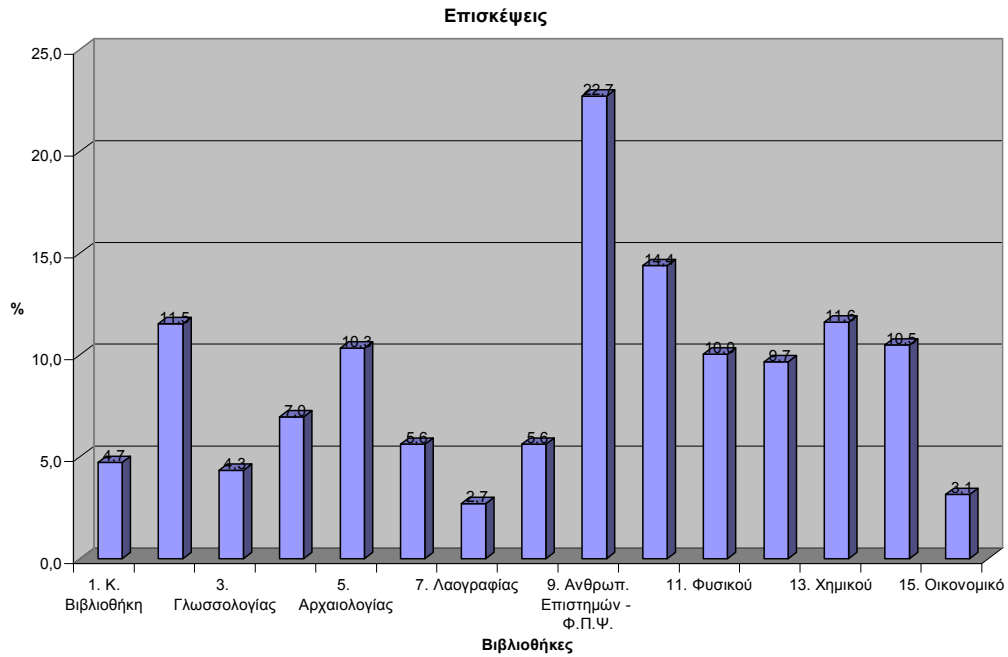
Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι Φοιτητές δήλωσαν άγνοια για την θέση των Βιβλιοθηκών των διαφόρων Τμημάτων της Πανεπιστημιούπολης. Τα ποσοστά για τις διάφορες Βιβλιοθήκες ποικίλλουν από 70% έως 94%.

Γράφημα 3: Γνώση Βιβλιοθηκών

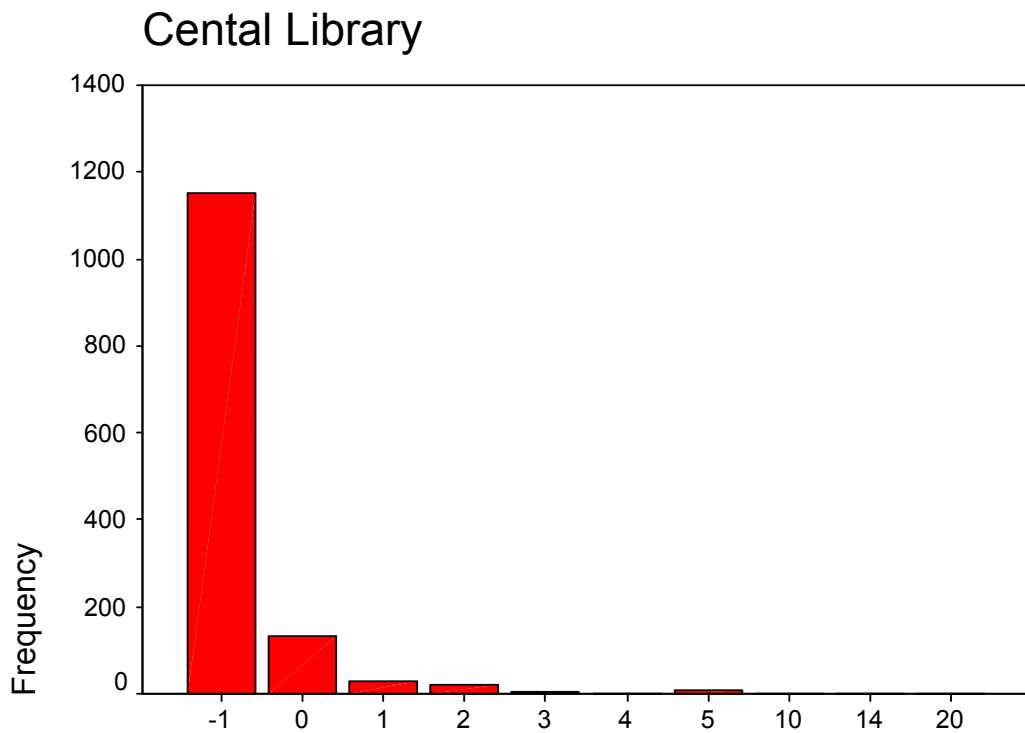

Το αποτέλεσμα μπορεί να θεωρηθεί λογικό αν λάβουμε υπόψη μας το μοντέλο οργάνωσης της Βιβλιοθήκης που εφαρμόζεται. Η ανάλυση ανά Τμήμα έδειξε ότι τα ποσοστά αυτά μειώνονται σημαντικά όταν φοιτητές ενός Τμήματος απαντούν για την Βιβλιοθήκη του Τμήματός τους. Και στην περίπτωση αυτά τα ποσοστά ξεπερνούν το 50% των ερωτηθέντων φοιτητών με εξαίρεση μια Σχολή στην οποία το ποσοστό ανέρχεται σε 25% περίπου.

Σχετικά με τις Βιβλιοθήκες που επισκέφθηκαν στη διάρκεια ενός μηνός οι απαντήσεις έδειξαν ότι μια μειοψηφία των φοιτητών κάνει χρήση της Βιβλιοθήκης.

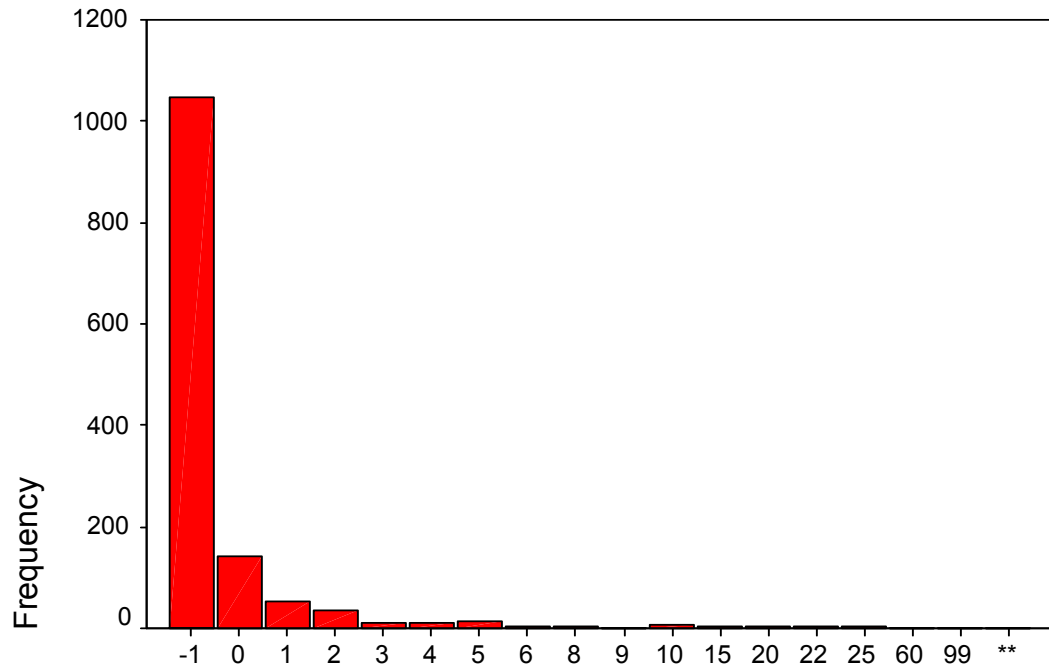

Τα αποτελέσματα της ερώτησης για την γνώση των επιμέρους Βιβλιοθηκών στην Πανεπιστημιούπολη και των αριθμών των επισκέψεων που έκαναν κατά την διάρκεια ενός μηνός παρουσιάζονται στα γραφήματα που ακολουθούν.

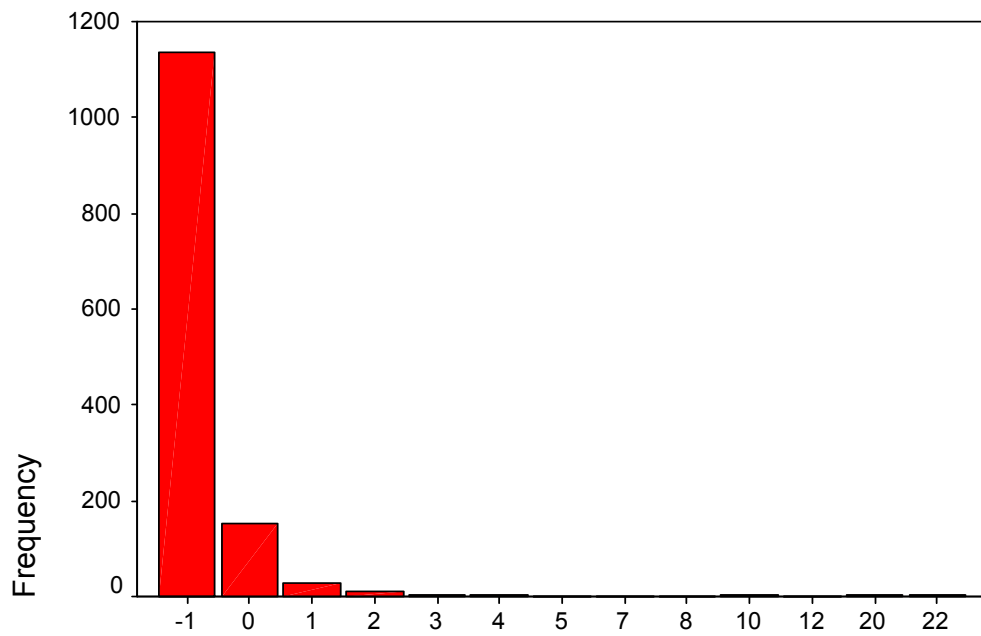
B1

Classics

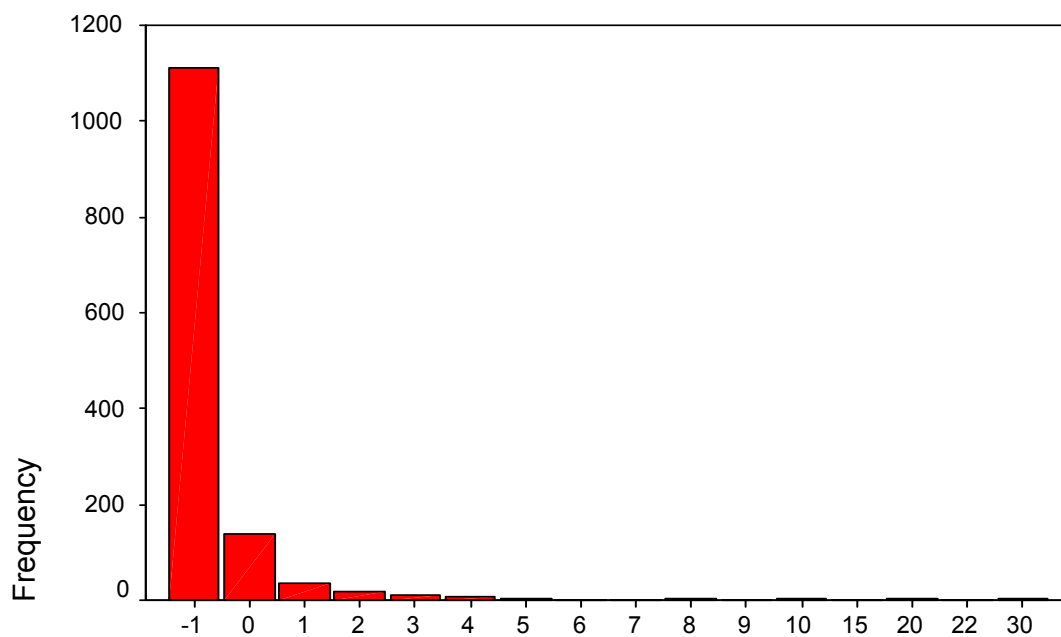
B2

Linguistics

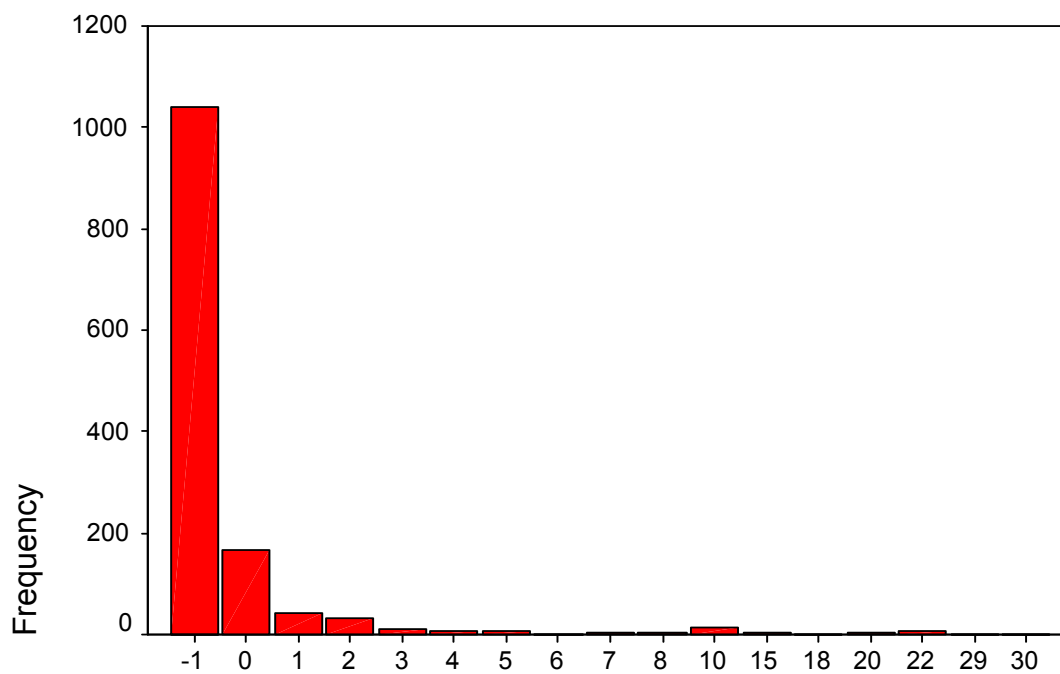
B3

Modern Greek

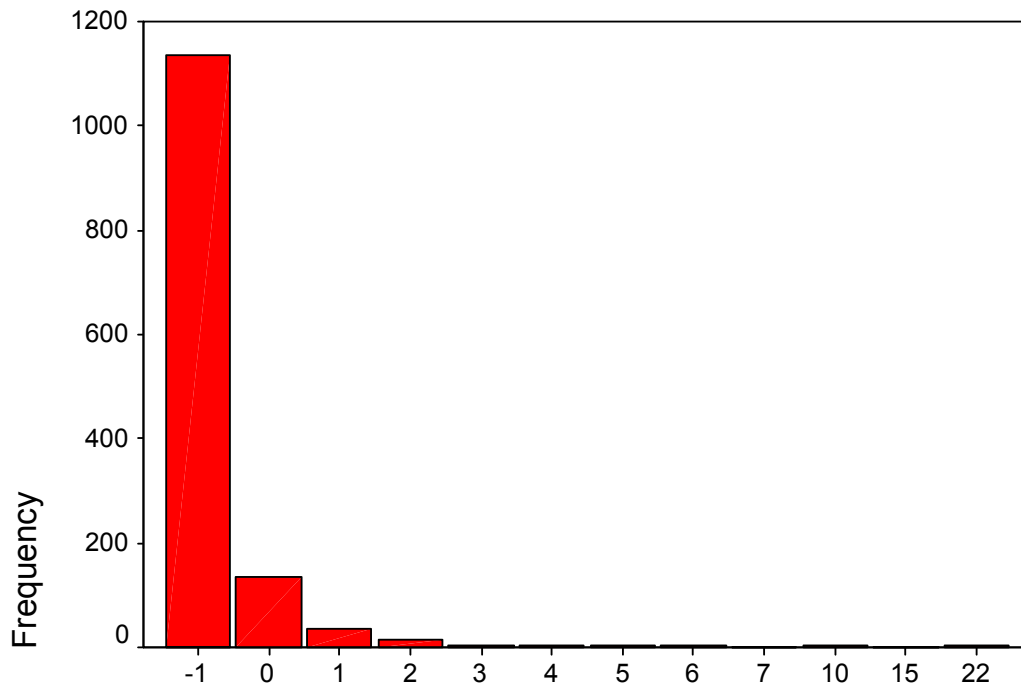
B4

Arcaeology

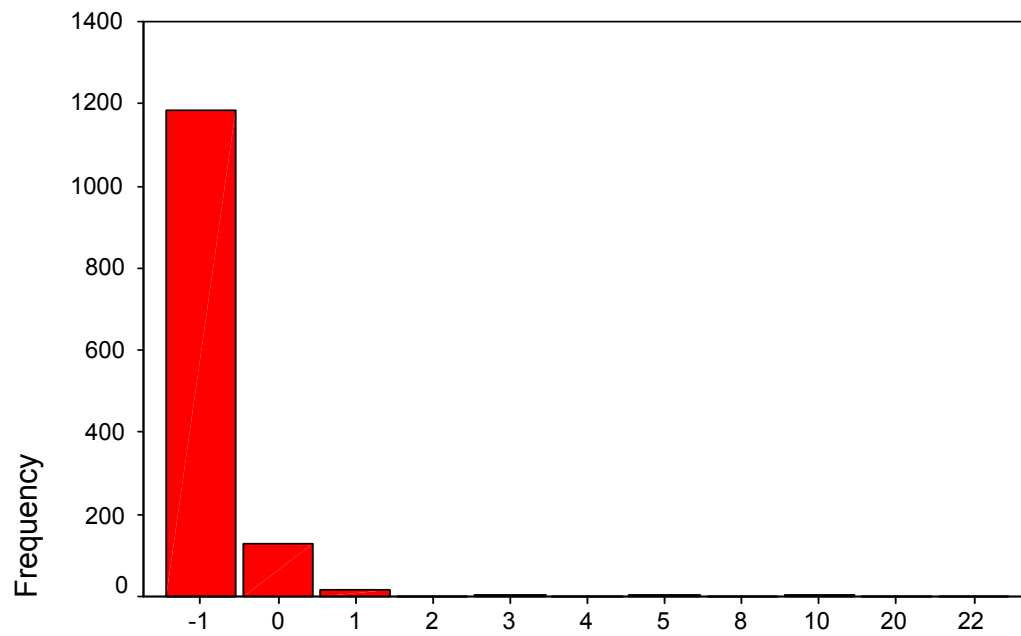
B5

Modern History

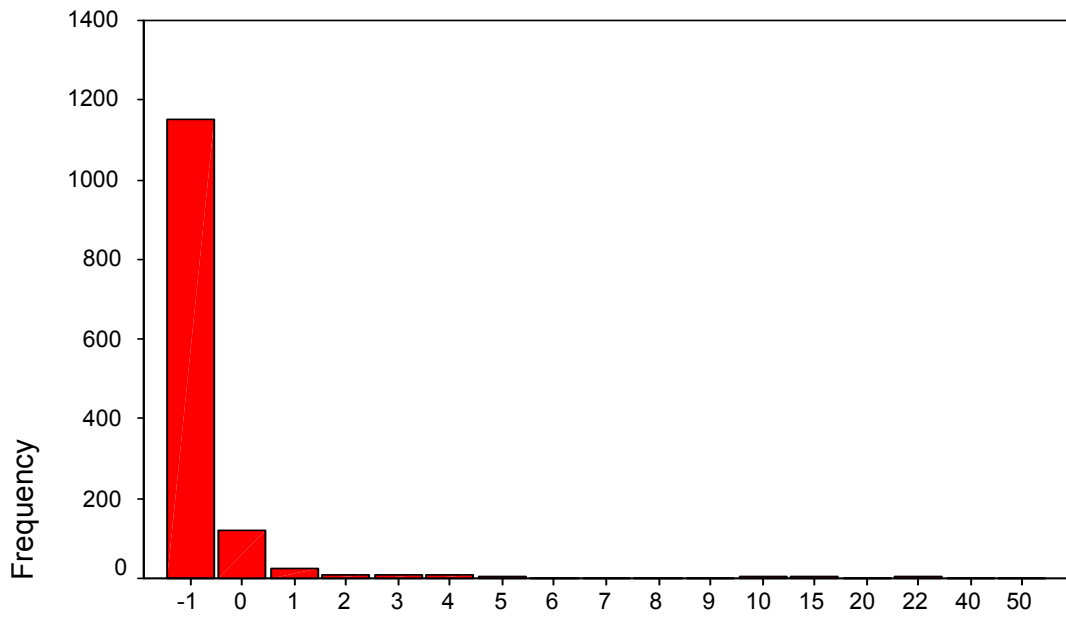
B6

Folklore

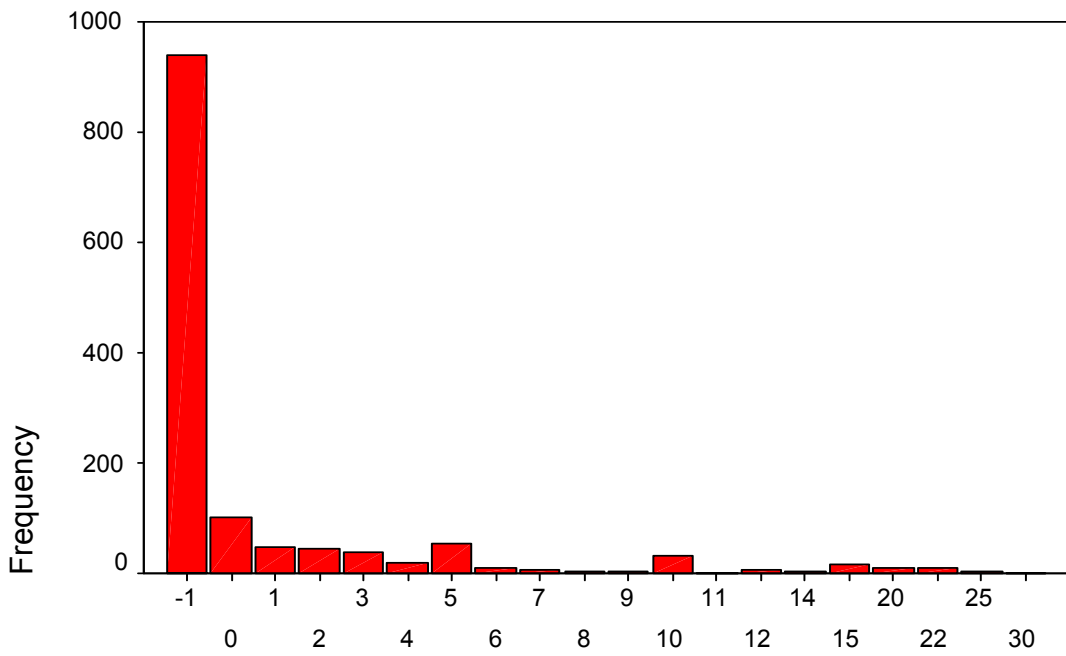
B7

Byzantine History

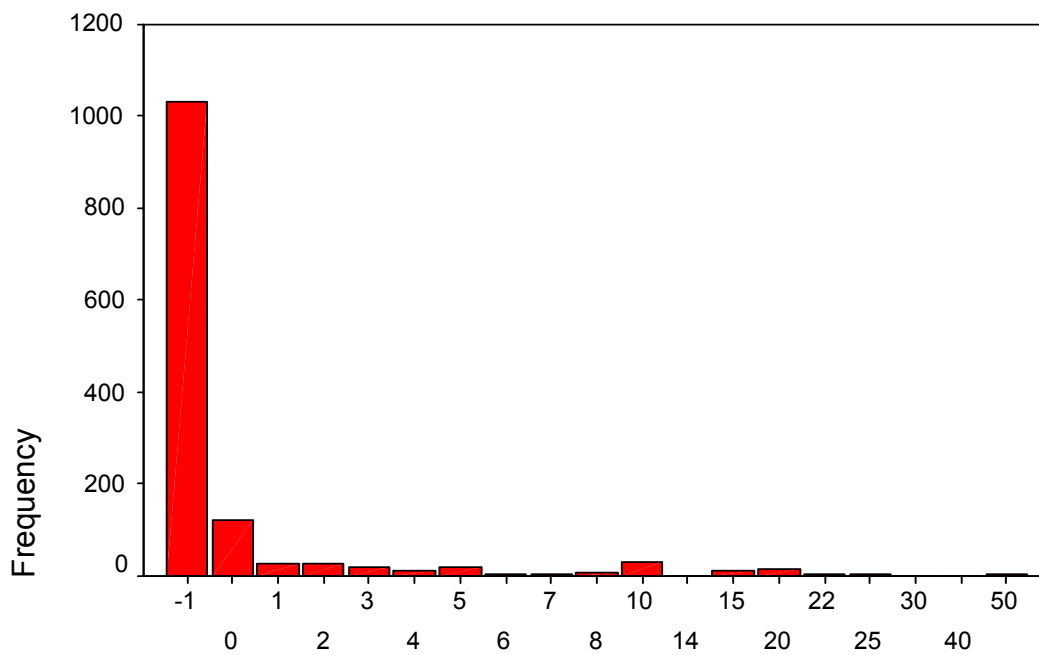
B8

Humanities

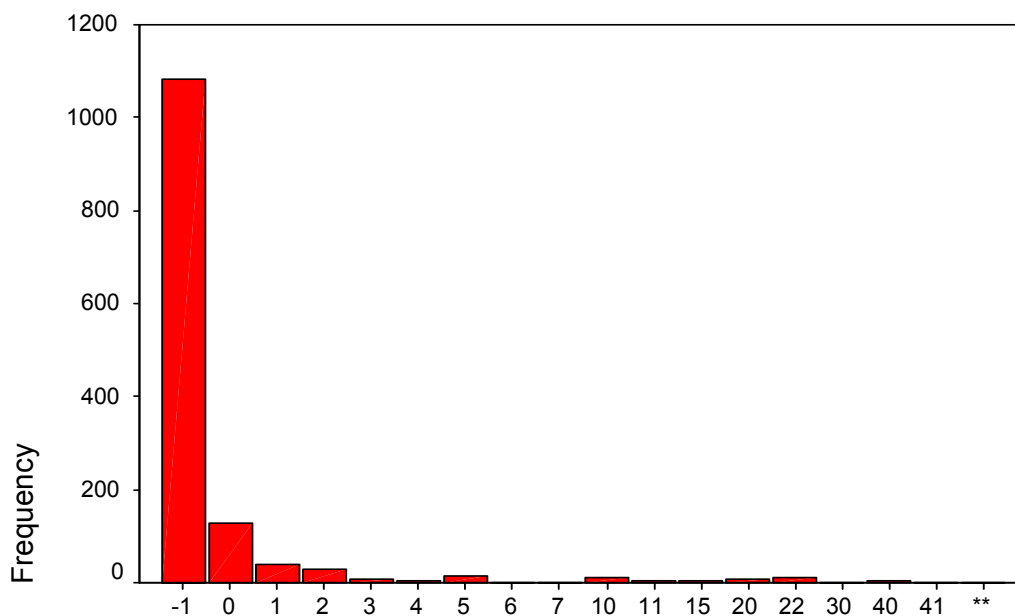
B9

Medicine

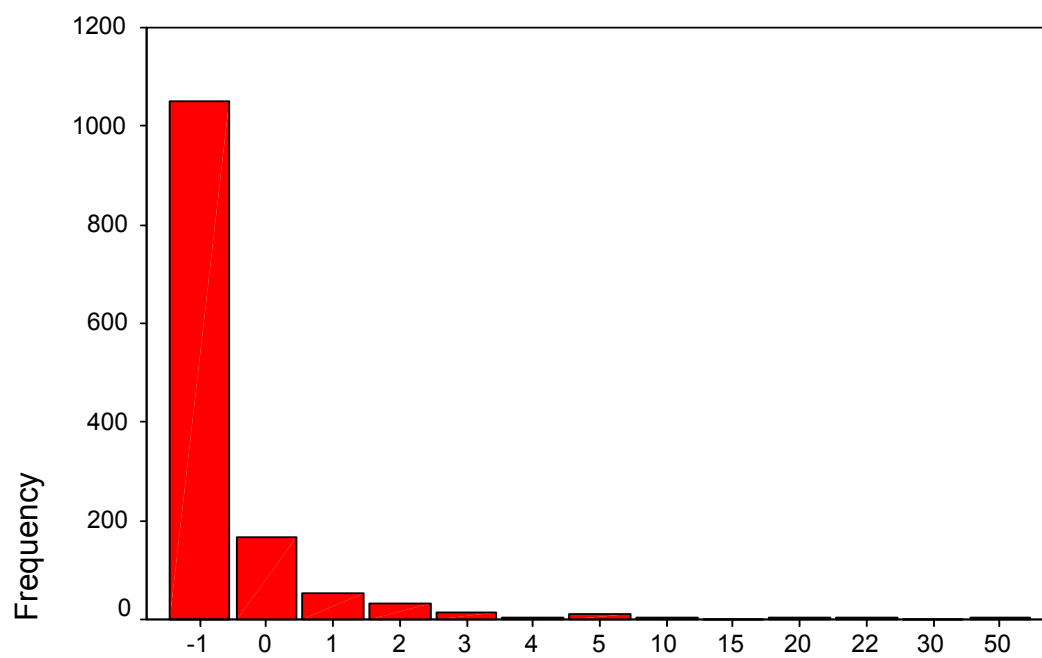
B10

Physics

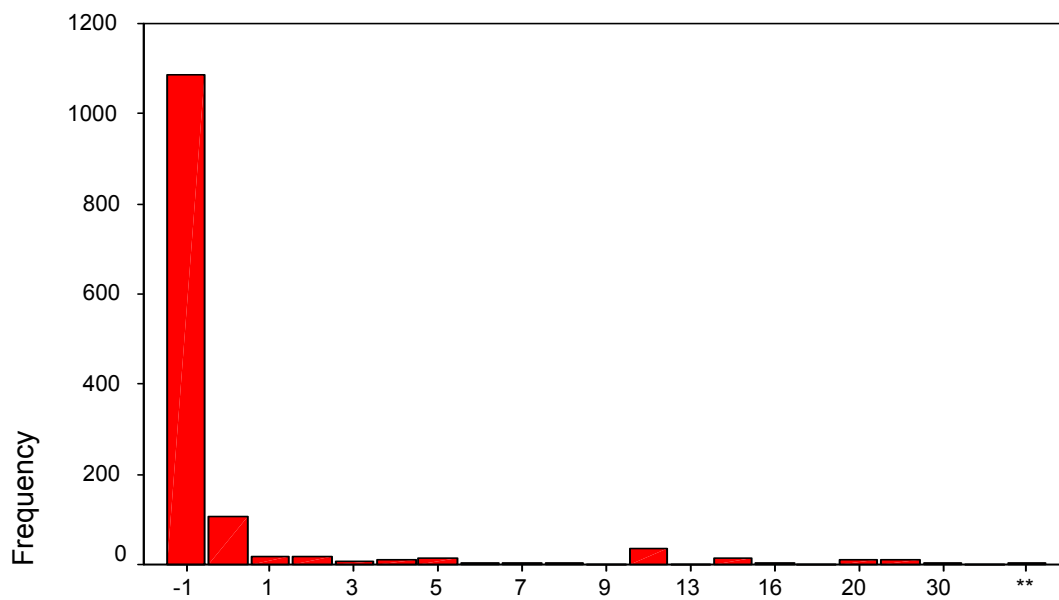
B11

Mathematics

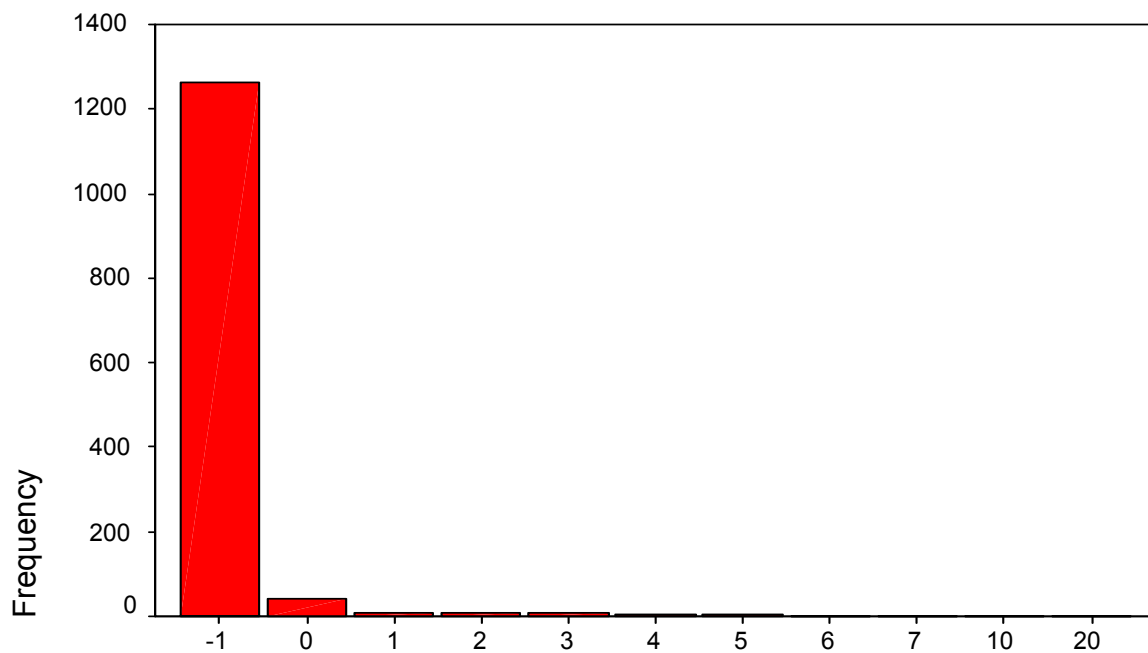
B12

Chemistry

B13

Economics

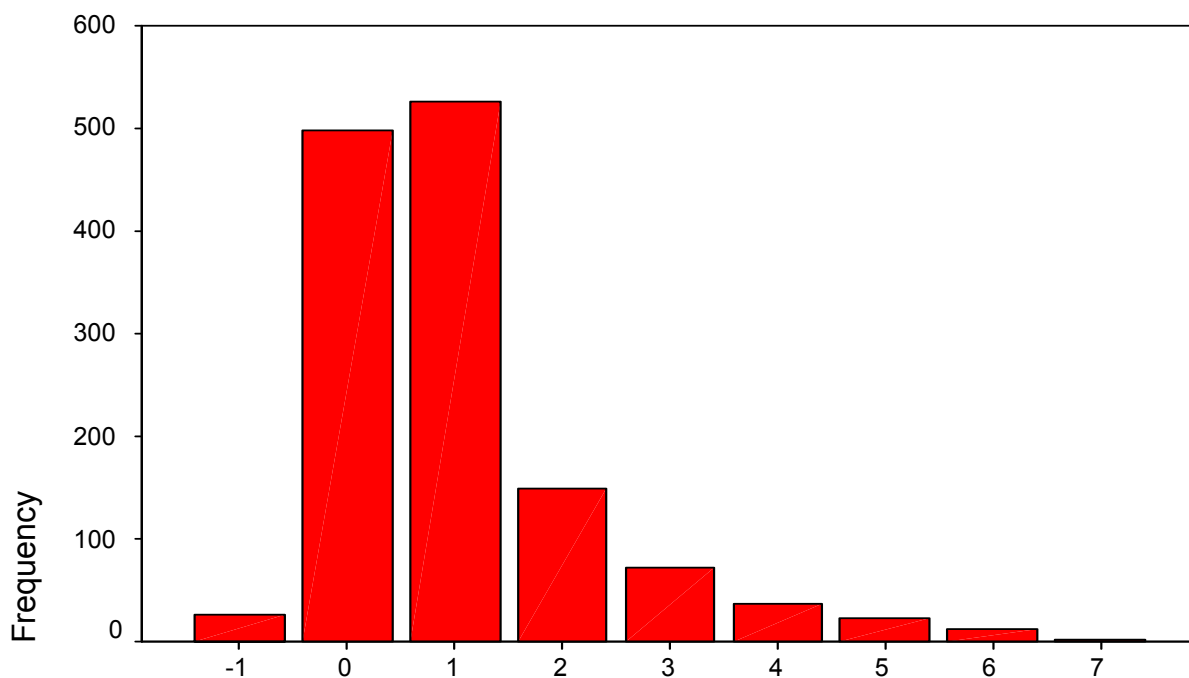

B15

Ως πρώτος λόγος χρήσης της Βιβλιοθήκης δηλώθηκε κατά σειρά προτεραιότητας:

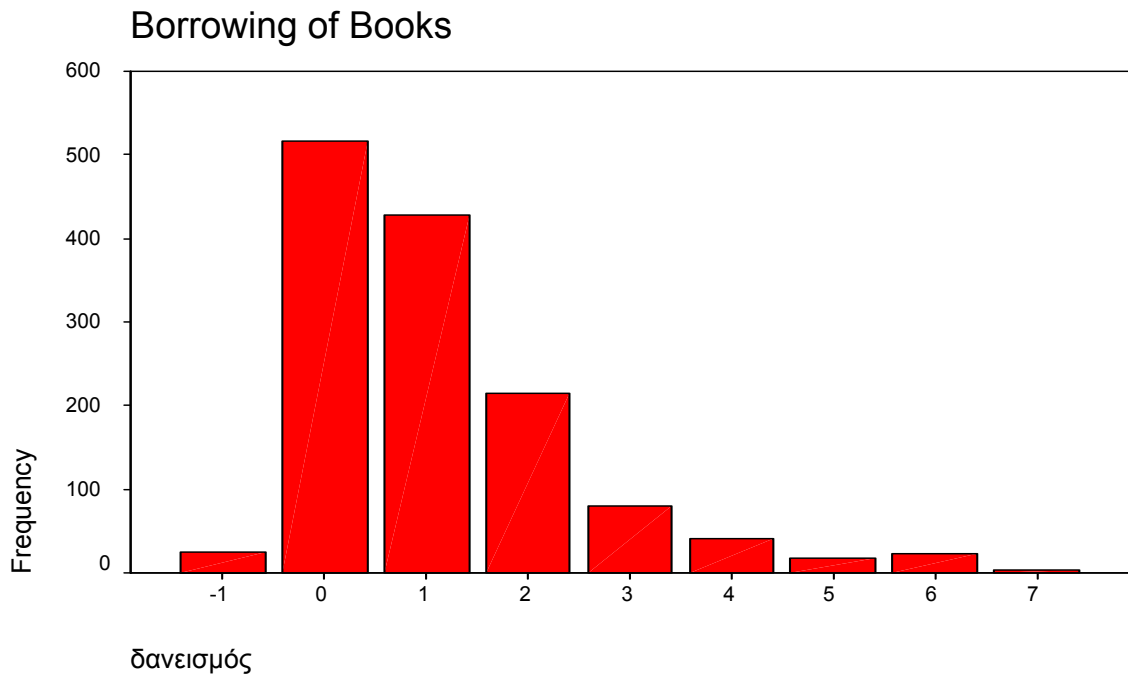
α) η ανάγνωση υλικού εντός Βιβλιοθήκης (χρήση αναγνωστήριου) 526 (39,1%)

Reading of material in library

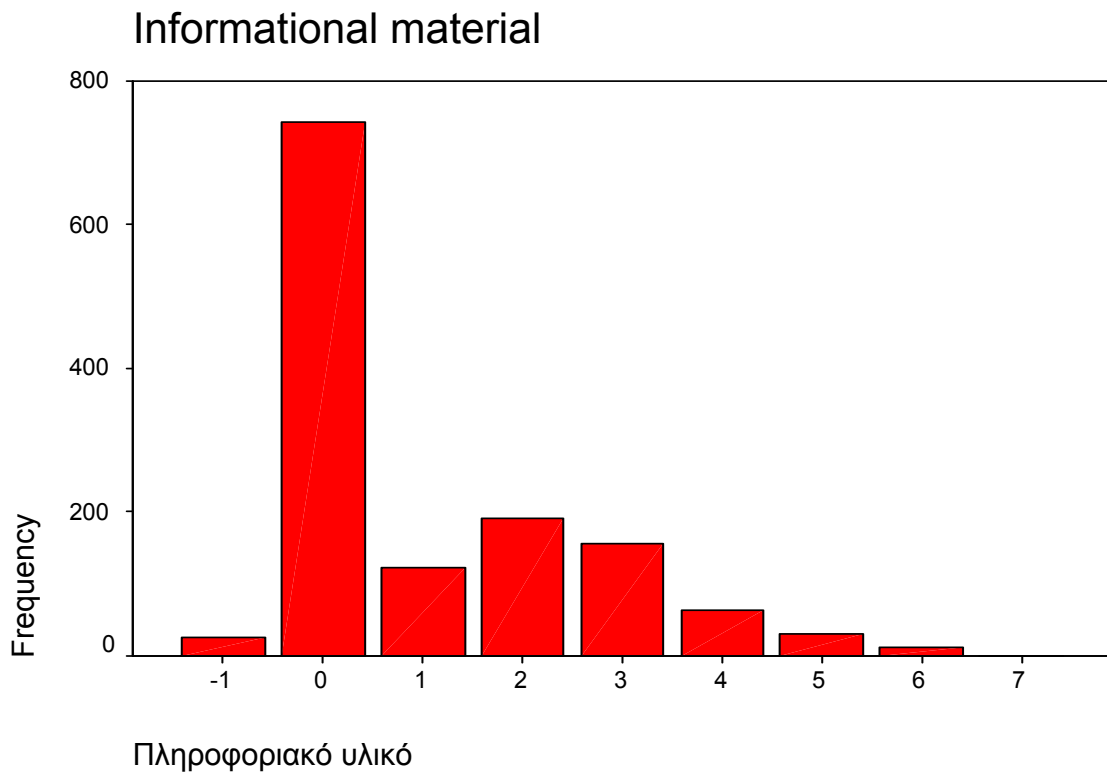

Ανάγνωση

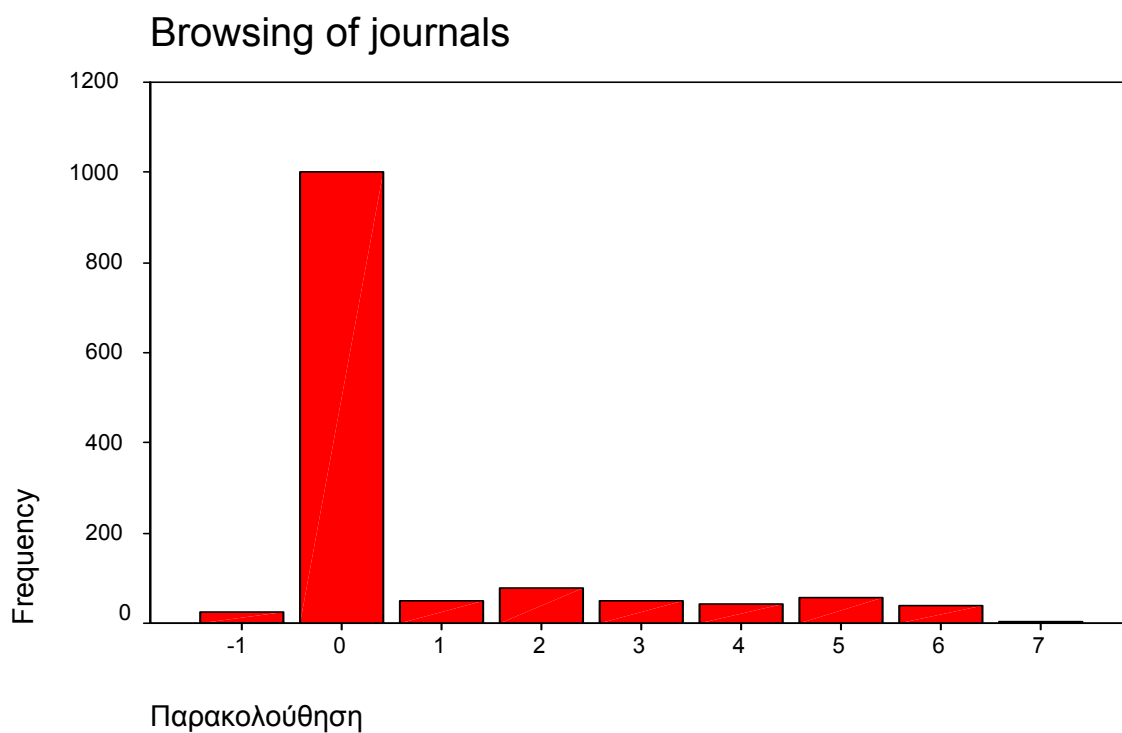
β) ο δανεισμός βιβλίων 427 (31,7%)

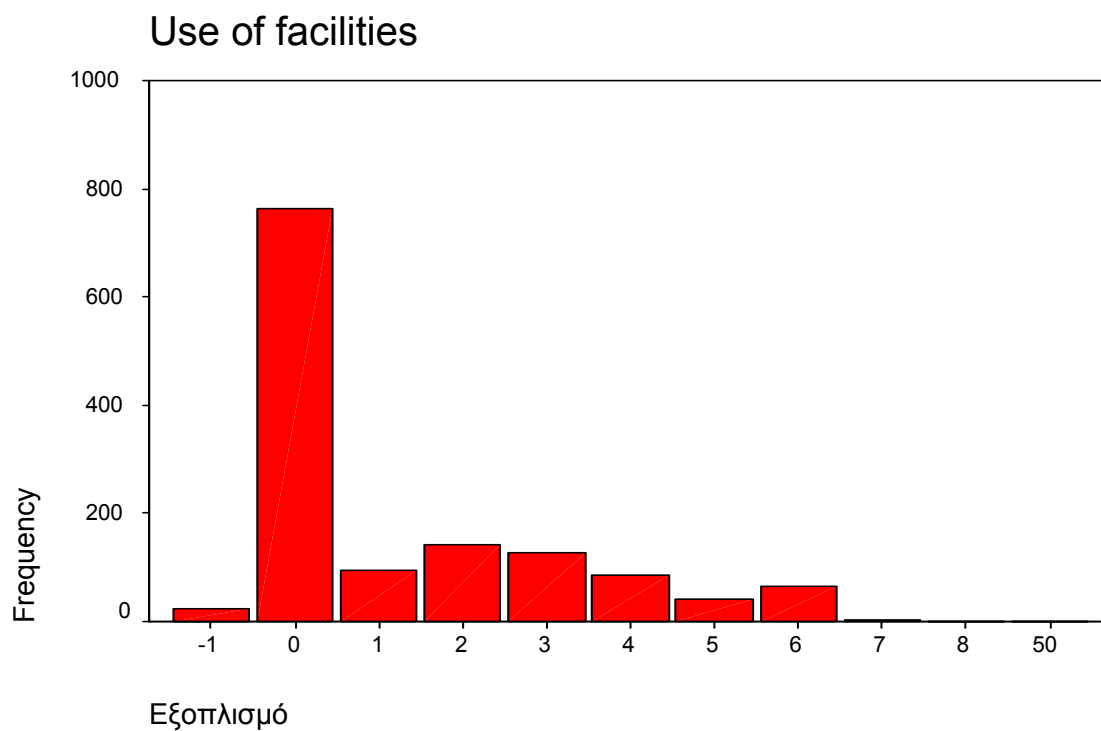
γ) η χρήση πληροφοριακού υλικού 123 (9,1%)

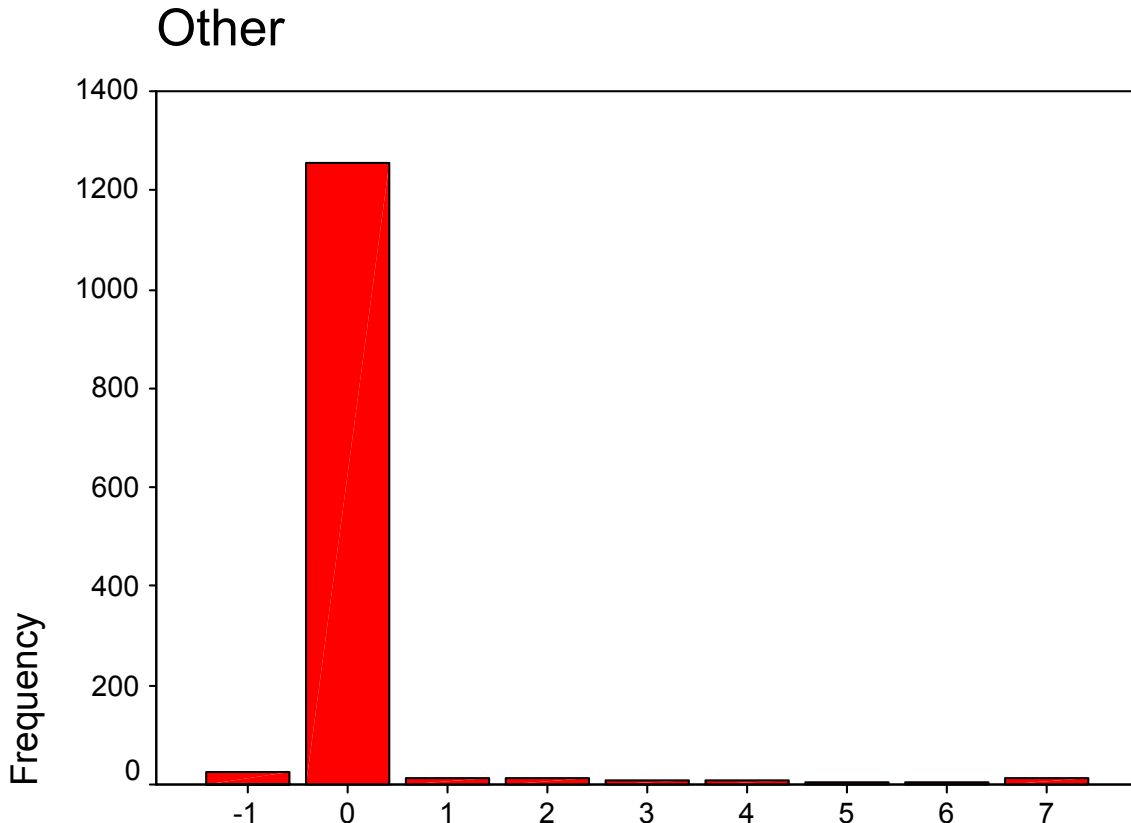
δ) το ξεφύλλισμα περιοδικών 51 (3,8%)

ε) η χρήση εξοπλισμού (Φωτοτυπικά, Computers) 96 (7,1%)

στ) Άλλος λόγος

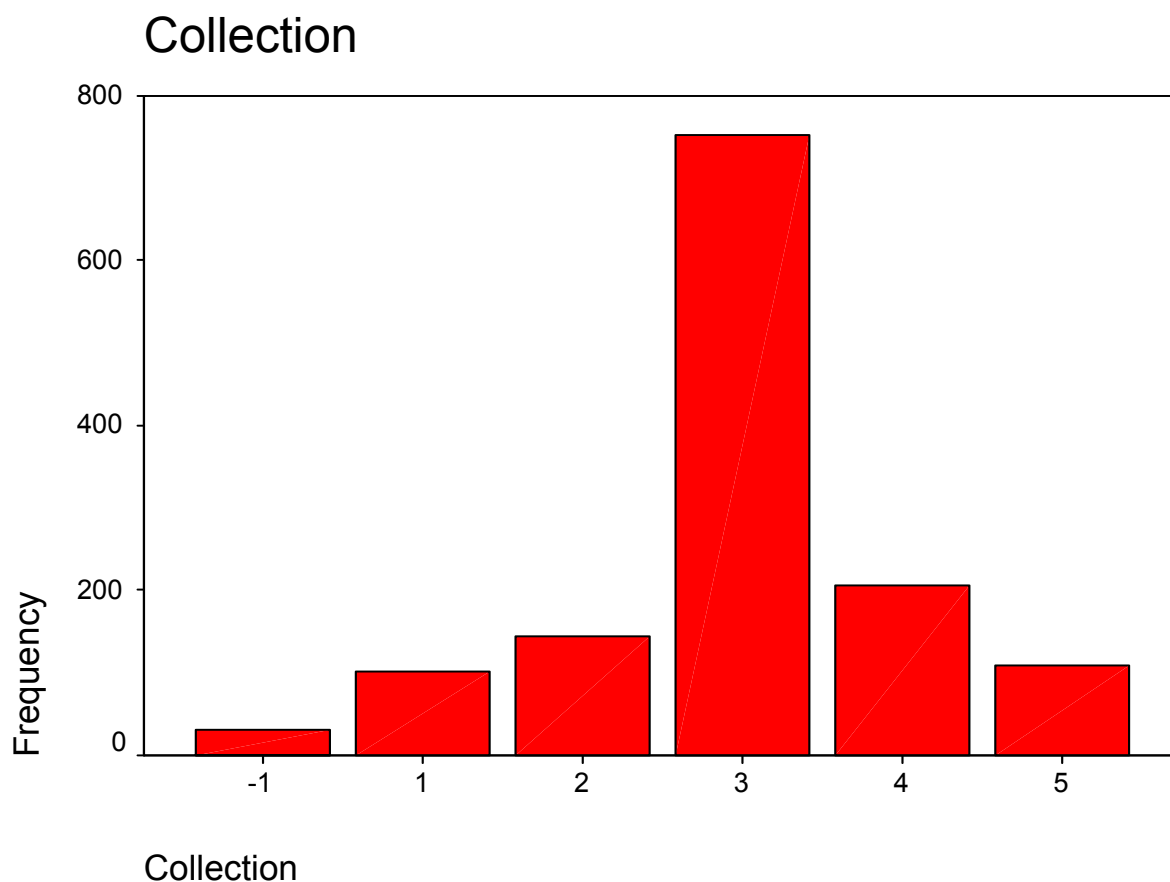

Άλλος λόγος

Η λεπτομερής ανάλυση των απαντήσεων παρουσιάζουν μια σαφή εικόνα παραδοσιακής χρήσης Βιβλιοθήκης στην οποία οι πληροφοριακές υπηρεσίες είναι πολύ περιορισμένες αν όχι ανύπαρκτες όπως και οι υπηρεσίες διαδανεισμού υλικού, χρήσης δικτύων πληροφοριών κ.α.

Μία σειρά ερευνών που έχουν γίνει διεθνώς, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι προσδοκίες των χρηστών καθορίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την χρήση της Βιβλιοθήκης. Δηλαδή όσο μικρότερες προσδοκίες έχουν από την Βιβλιοθήκη τόσο μικρότερες είναι οι πιθανότητες να την επισκεφθούν. Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την εκτίμηση αυτή.

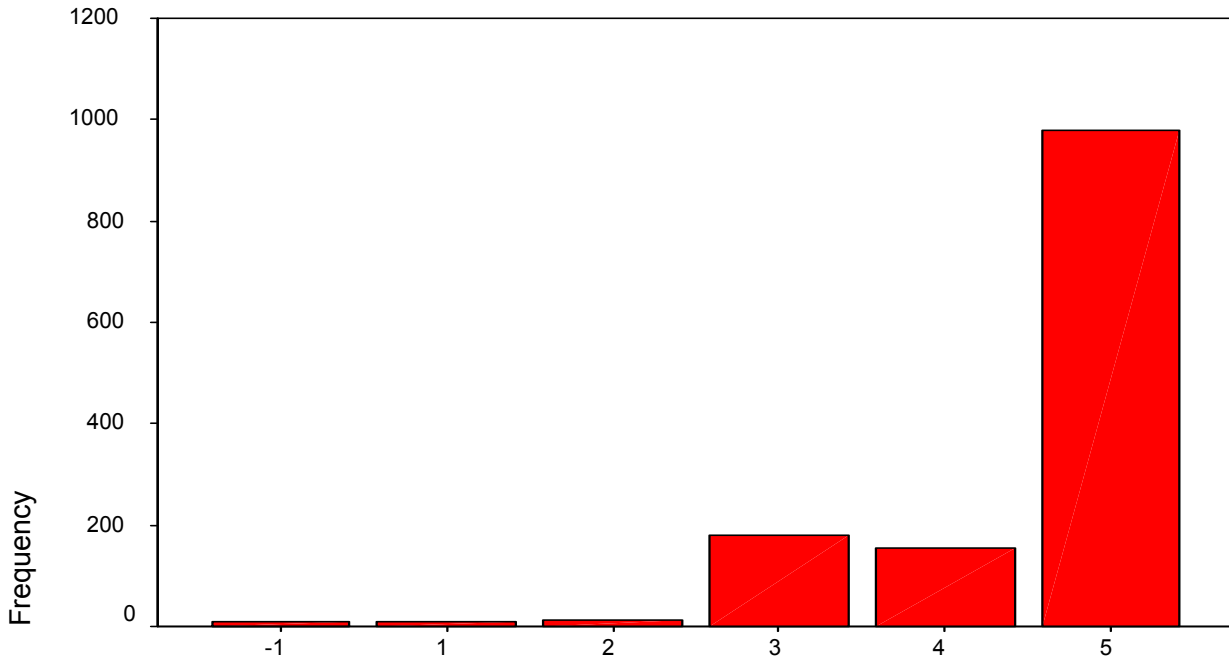
Από τους 1.346 ερωτηθέντες, οι 1.069 (79,3%) δήλωσαν ότι οι προσδοκίες τους από την συλλογή της Βιβλιοθήκης τους επηρεάζει αρκετά έως πολύ στην λήψη απόφασης για επίσκεψη και μόνο το 16,8% (227 απαντήσεις) ότι δεν τους επηρεάζει.

Οι απαντήσεις αυτές εάν συνδυαστούν με τα στοιχεία χρήσης των Βιβλιοθηκών δηλώνουν ότι γενικά οι προσδοκίες των φοιτητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων από τις συλλογές και γενικότερα τις δυνατότητες των Βιβλιοθηκών είναι περιορισμένες αποτέλεσμα που συμφωνεί με τα ποσοστά χρήσης των Βιβλιοθηκών που καταγράφηκαν.

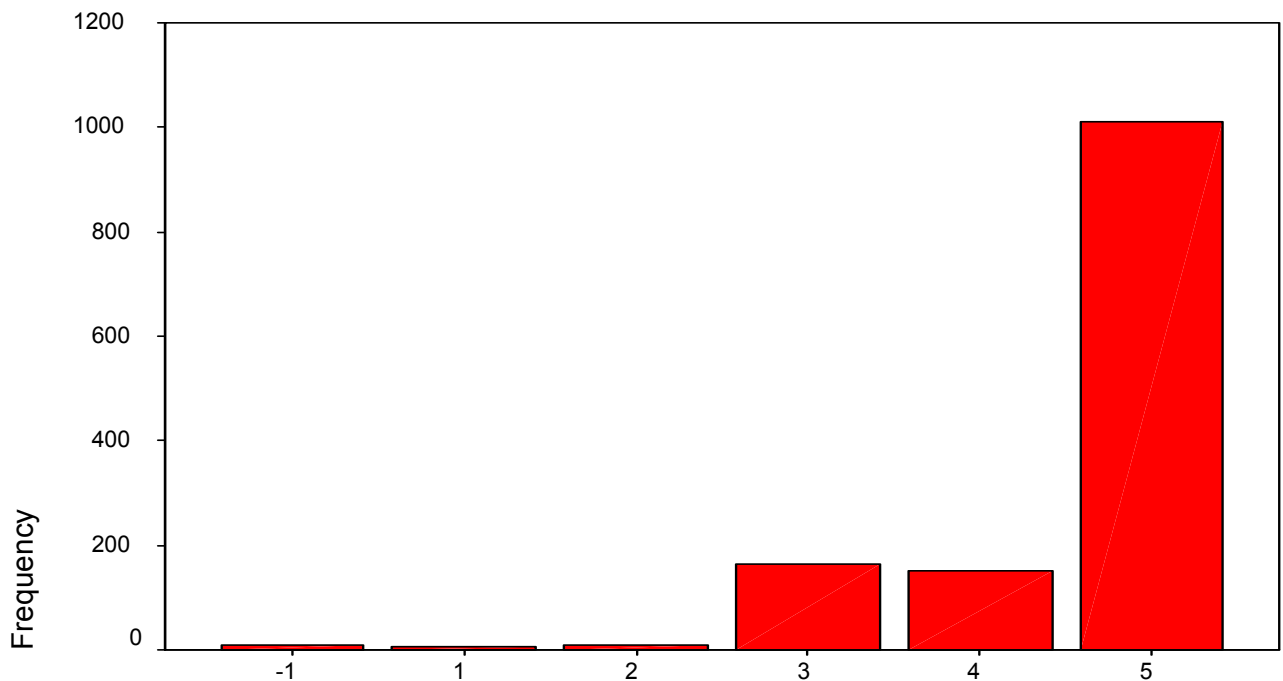
Στην ερώτηση για το πόσο απαραίτητες θεωρούν τις Βιβλιοθήκες στην Εκπαιδευτική Διαδικασία οι 980 (ή ποσοστό 72,8%) τις θεωρούν πολύ απαραίτητες, 156 11,6% αρκετά απαραίτητες και 176 13,3% απαραίτητες. Αρνητική άποψη είχε ένα 2%.

Libraries and Education

Στην συντριπτική τους πλειοψηφία (1.011 απαντήσεις, 75,1%) επίσης πιστεύουν ότι οι Βιβλιοθήκες είναι πολύ απαραίτητες στην έρευνα που συντελείται στο Πανεπιστήμιο, 151 ποσοστό 11,2% πιστεύουν ότι είναι απαραίτητες, 163 12,1% αρκετά απαραίτητες ενώ αρνητικές απαντήσεις έδωσε ένα ποσοστό γύρω στο 1%.

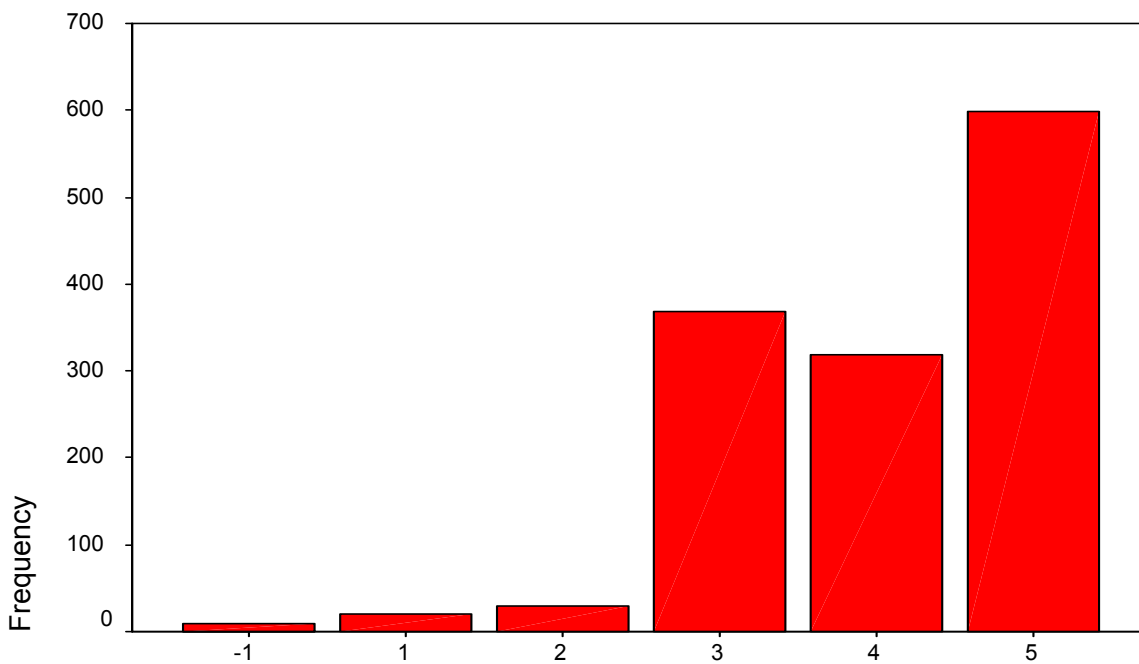
Libraries and research

Από την σύγκριση των αποτελεσμάτων σχετικά με τον ρόλο της Βιβλιοθήκης ως μέσου υποβοήθησης της έρευνας και της εκπαίδευσης φαίνεται ότι με μικρή διαφορά προηγείται ο ρόλος της Βιβλιοθήκης στην έρευνα σε σχέση με αυτόν της εκπαίδευσης.

Για τη συμβολή της Βιβλιοθήκης στην απόκτηση καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης οι φοιτητές πιστεύουν σε ποσοστό 44,6% (599 απαντήσεις) ότι οι Βιβλιοθήκες έχουν μια πολύ θετική συμβολή, το 23,6% (369 απαντήσεις) αρκετά θετική συμβολή ενώ ένα ποσοστό περίπου 4% έχει ουδέτερη ή αρνητική άποψη.

Effect of use of libraries

Μια πιο λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων δείχνει ότι παρά το γεγονός ότι η ερώτηση που τέθηκε είχε γενικό χαρακτήρα δηλαδή «αν πιστεύουν ότι οι Βιβλιοθήκες (γενικά) συμβάλλουν στην απόκτηση καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης», γεγονός που ταυτίζεται με το θεωρητικό στερεότυπο για τον ρόλο της Βιβλιοθήκης στην εκπαίδευση οι πολύ θετικές απαντήσεις ήταν συγκρατημένες.

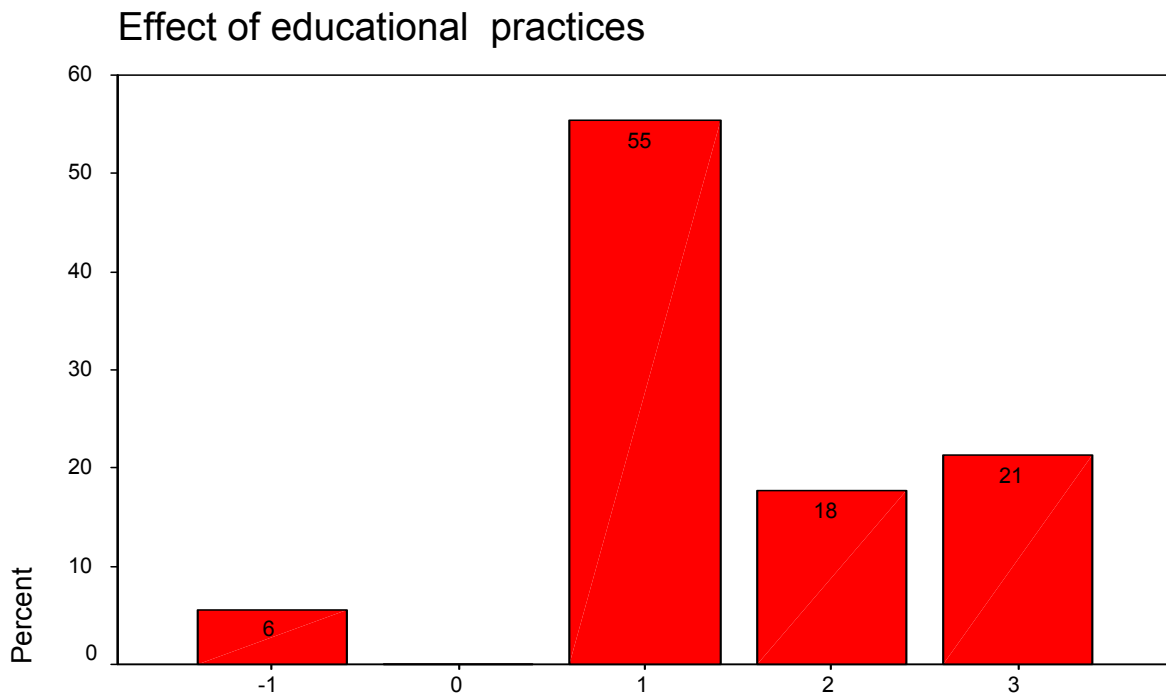
Μια πρώτη υπόθεση είναι ότι η εικόνα της Βιβλιοθήκης ως φορέα που συμβάλλει σημαντικά στην απόκτηση καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν έχει εμπεδωθεί πλήρως από τους φοιτητές μας, γεγονός που μπορεί εύκολα ίσως να ερμηνευθεί από την απουσία εμπειρίας και χρήσης της Βιβλιοθήκης από το σχολείο, τις Εκπαιδευτικές πρακτικές που δεν αναδεικνύουν την σημασία της Βιβλιοθήκης στην πράξη κ.α.

Τα προηγούμενα αποτελέσματα είναι σε συμφωνία με αυτά της ερώτησης για τον τρόπο που οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές επηρεάζουν την χρήση της Βιβλιοθήκης.

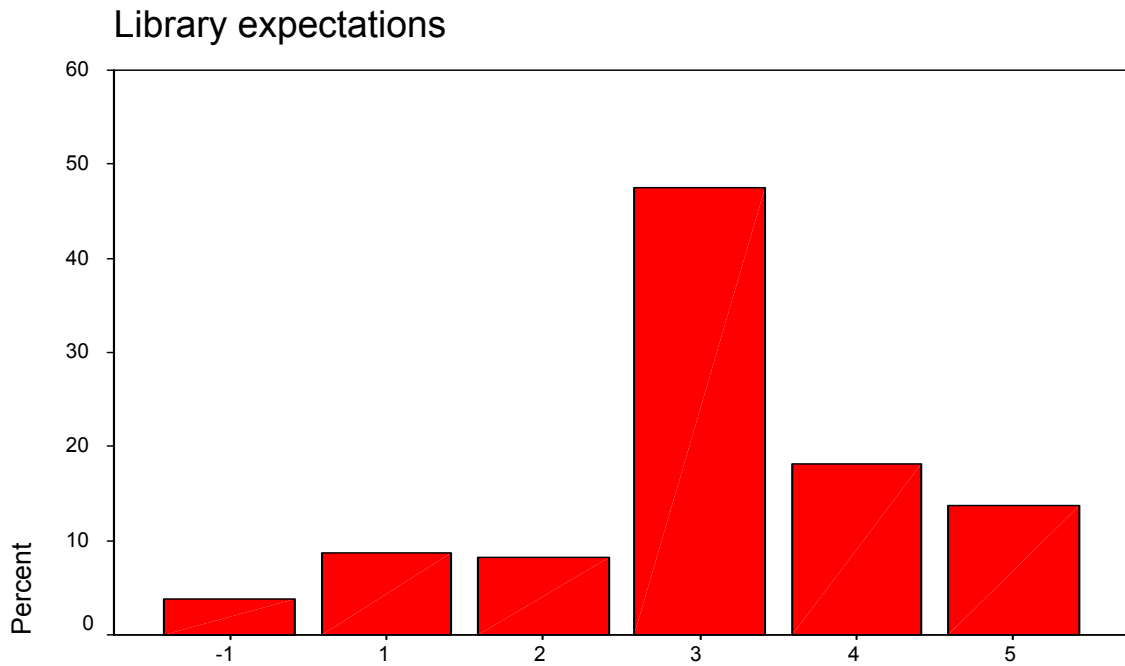
746 (55,4%) θεωρούν ότι την επηρεάζουν θετικά, 237 (17,6%) ότι την επηρεάζουν αρνητικά και 287 (21,3%) ότι δεν την επηρεάζουν καθόλου.

Τα στοιχεία αυτά σε επίπεδο τουλάχιστον θεωρητικής τοποθέτησης είναι ενθαρρυντικά καθώς δείχνουν ότι οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές σταδιακά αναδεικνύουν την σπουδαιότητα της Βιβλιοθήκης.

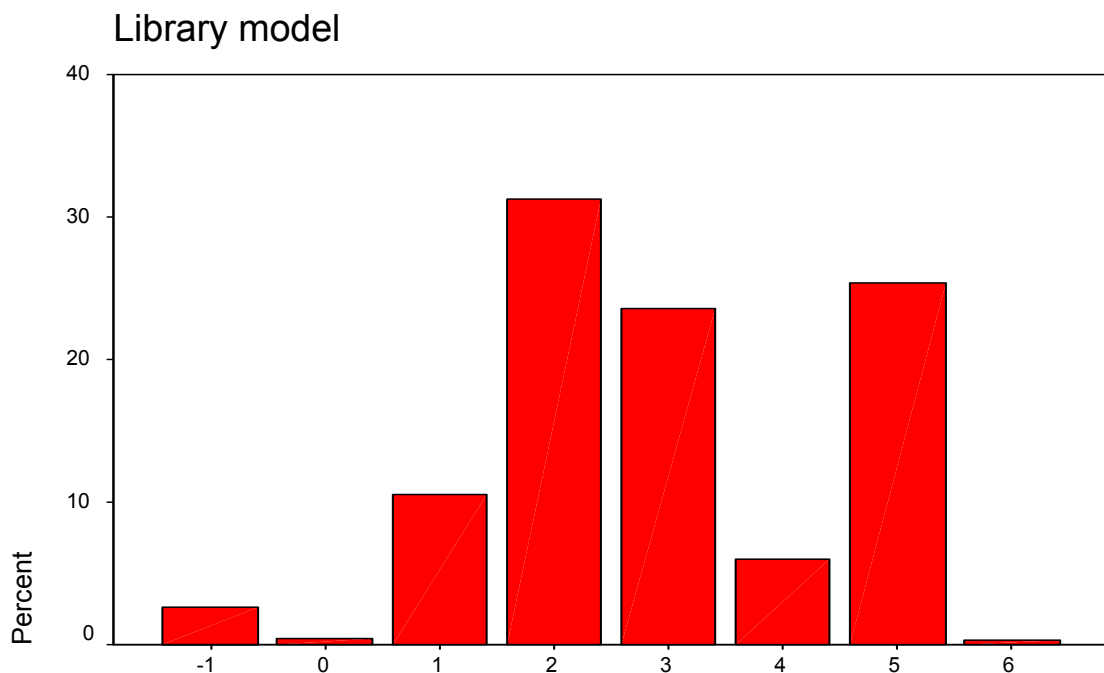
Η λεπτομερής ανάλυση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο γνωστικού αντικειμένου (Τμήματος) έδειξε ότι οι θετικές απαντήσεις προέρχονται κυρίως από τα Τμήματα των Σπουδών Αγωγής (Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης κα Νηπιαγωγών) και εν συνεχεία από φοιτητές των άλλων Τμημάτων (Ιστορίας-Αρχαιολογίας, Φιλολογίας και Φ,Π,Ψ.), γεγονός που δηλώνει έμμεσα ότι στα Τμήματα αυτά οι διδάσκοντες δίνουν αφορμές στους φοιτητές τους για χρήση της Βιβλιοθήκης (άλλοι λόγοι επίσης: καλή εξυπηρέτηση κ.α.).

Ένα παραδοσιακό μέτρο αξιολόγησης μιας Βιβλιοθήκης είναι η εκτίμηση της επάρκειας της συλλογής να ικανοποιήσει τις ανάγκες των χρηστών της. Στην σχετική ερώτηση περισσότεροι από τους μισούς φοιτητές 55,9% δηλώνουν ότι οι συλλογές ικανοποιούν αρκετά τις ανάγκες τους, το 15,4% ότι τις ικανοποιούν σε μεγάλο βαθμό, το 8,2% ότι τις ικανοποιούν πολύ και ένα ποσοστό 18,4% ότι τους ικανοποιούν λίγο.

Σχετικά με τα μοντέλα φυσικής οργάνωσης της Πανεπιστημιακής Βιβλιοθήκης ένα ποσοστό 10,5% θεωρεί ότι το αποτελεσματικότερο – οικονομικά και λειτουργικά μοντέλο είναι αυτό με μικρές Βιβλιοθήκες ανά Τομέα, το 31,35% οι Βιβλιοθήκες Τμημάτων, το 6% οι βιβλιοθήκες Σχολών. Η οργάνωση μιας μοναδικής Βιβλιοθήκης σε μια Κεντρική Βιβλιοθήκη στην Πανεπιστημιούπολη συγκέντρωσε το 23,6% των απαντήσεων ενώ ο συνδυασμός της Κεντρικής Βιβλιοθήκης με παράλληλη λειτουργία Βιβλιοθηκών Τμημάτων το 25,3%.

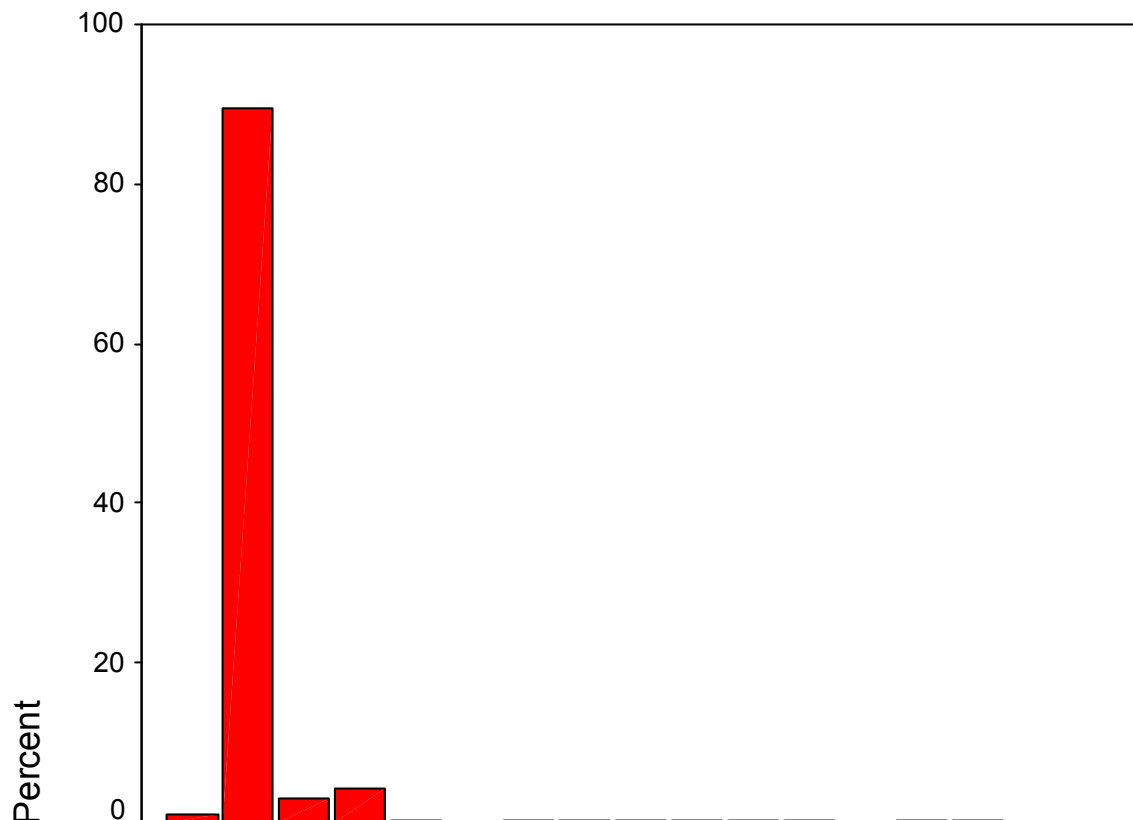

Μια πιο λεπτομερής ανάλυση των απαντήσεων ανά Τμήμα έδειξε ότι το μοντέλο που εφαρμόζεται ήδη σε κάθε Τμήμα αναπαράγεται στις απαντήσεις των φοιτητών του Τμήματος αυτού. Έτσι οι φοιτητές των Τμημάτων που εφαρμόζουν το σύστημα των Σπουδαστηρίων θεωρούν αυτό ως καλύτερο μοντέλο ενώ αυτών που κάνουν χρήση της ενιαίας Βιβλιοθήκης της Σχολής Επιστημών Αγωγής και του Τμήματος Φ.Π.Ψ. προτιμούν την οργάνωση σε Βιβλιοθήκες Σχολών.

Η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα σχετίζεται με την ύπαρξη εμπειρίας χρήσης άλλων Βιβλιοθηκών.

Στην σχετική απάντηση μόνο ένα ποσοστό 3% (απάντησαν 41 από 1.344) έκαναν χρήση άλλης Ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης εκτός αυτών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων γεγονός που ερμηνεύει σε κάποιο βαθμό τις απαντήσεις στην προηγούμενη ερώτηση.

Visit of other libraries

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν ότι:

- Ο βαθμός διείσδυσης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στον φοιτητικό πληθυσμό είναι περιορισμένες.
- Οι φοιτητές χρησιμοποιούν σε μικρό βαθμό τις Βιβλιοθήκες. Τα ποσοστά χρήσης διαφέρουν από Τμήμα σε Τμήμα αλλά είναι σε χαμηλό επίπεδο.
- Η χρήση που κάνουν είναι σε παραδοσιακές υπηρεσίες.
- Η εικόνα που έχουν για τις δυνατότητες των συλλογών και των Βιβλιοθηκών γενικότερα να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους είναι αρκετά αρνητική.

Προτάσεις

Η αλλαγή της παρούσας κατάστασης συνδέεται με παράγοντες που έχουν να κάνουν με: α) τις εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές από τους διδάσκοντες, β) την εμπειρία Βιβλιοθήκης που έχουν οι φοιτητές μας, γ) την πληρότητα και φύση των συλλογών, δ) την προσφορά υπηρεσιών Βιβλιοθήκης και άλλους παράγοντες όπως: ωράριο λειτουργίας, εκπαιδευμένοι υπάλληλοι, κατάσταση των χώρων της Βιβλιοθήκης και της συλλογής, ύπαρξη εξοπλισμού κ.α. Τα ανωτέρω αποκαλύπτουν ότι η αλλαγή της κατάστασης σχετίζεται με αποφάσεις που έχουν να κάνουν με:

- Εφαρμογή μιας πολιτικής ανάπτυξης της συλλογής που θα λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις ανάγκες των φοιτητών.
- Ενσωμάτωση της Βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Εφαρμογή πολιτικής ενημέρωσης των φοιτητών για τις δυνατότητες των Βιβλιοθηκών.
- Αύξηση του ωραρίου λειτουργίας των Βιβλιοθηκών.
- Εγκατάσταση και λειτουργία εξοπλισμού που θα διατίθεται για χρήση των φοιτητών όπως Η/Υ συνδεδεμένοι με το Internet, Φωτοτυπικά μηχανήματα κ.α.
- Συμμετοχή των φοιτητών σε επιτροπές που λαμβάνουν αποφάσεις για τις Βιβλιοθήκες.
- Πρόσληψη εκπαιδευμένου προσωπικού στις Βιβλιοθήκες.
- Βελτίωση του Φυσικού Περιβάλλοντος των Βιβλιοθηκών με την προσφορά καλύτερων χώρων, αναγνωστήριων κ.α.